

BIBLIOTEKA SEJMOWA

KONSTYTUCJA PAŃSTWA IZRAEL

Tłumaczenie i wstęp
Krzysztof Wojtyczek

Wydawnictwo Sejmowe
Warszawa 2001

USTAWY ZASADNICZE PAŃSTWA IZRAEL*

* Podstawę niniejszego przekładu stanowiły teksty ustaw zasadniczych Państwa Izrael w języku angielskim *Israel. Text of Constitution (Basic laws)* zamieszczone w *Constitutional law: texts of constitutions 1*. — Suppl. 18: (August 1996) — The Hague: Kluwer International Law, 1996. Do tych tekstów ustaw zostały wprowadzone poprawki na podstawie publikacji *Israel's written constitution: verbatim English translations of the Declaration of Independence and the Basic Laws, consolidated and updated as of January 10, 1999*. — 3 ed. Haifa: Aryeh Greenfield — A.G. Publications, 1999. Prezentowane ustawy uwzględniają zmiany wniesione do 10 stycznia 1999 r.

DEKLARACJA NIEPODLEGŁOŚCI PAŃSTWA IZRAEL¹

Ziemia izraelska² stanowi kolebkę Narodu Żydowskiego. Tutaj ukształtowała się jego tożsamość duchowa, religijna i polityczna. Tutaj po raz pierwszy utworzył on własne państwo, stworzył wartości kulturowe o znaczeniu narodowym i ogólnoludzkim oraz dał światu wieczną Księgę Ksiąg.

Po wypędzeniu przemocą ze swojego kraju, naród pozostał mu wierny w Rozproszeniu i nigdy nie przestał modlić się o powrót do niego, i o przywrócenie w nim swojej wolności politycznej ani nigdy nie utracił nadziei na to.

Pobudzani przez tę historyczną i tradycyjną więź, Żydzi podejmowali w każdym kolejnym pokoleniu starania o ponowne osiedlenie się w swojej dawnej ojczyźnie. W ostatnich dekadach powrócili masowo. Pionierzy, nielegalni imigranci³ i obrońcy doprowadzili do tego, że pustynie zakwitły, odrodzili język hebrajski, wybudowali wsie i miasta, stworzyli dobrze rozwijającą się społeczność, kierującą swoją gospodarką i życiem kulturalnym, miłującą pokój, ale zdolną do obrony, ofiarującą dobrodziejstwa postępu wszystkim mieszkańcom kraju oraz aspirującą do niepodległego bytu narodowego.

W roku 5657 (1897), na wezwanie duchowego ojca Państwa Żydowskiego, Theodora Herzla, zebrał się Pierwszy Kongres Syjonistyczny, który proklamował prawo Narodu Żydowskiego do odrodzenia narodowego w swoim kraju.

Prawo to zostało uznane w Deklaracji Balfoura z dnia 2 listopada 1917 roku i potwierdzone przez mandat Ligi Narodów, który — w szczególności — usankcjonował na płaszczyźnie międzynarodowej historyczną więź między Narodem Żydowskim a Ziemią Izraelską oraz prawo Narodu Żydowskiego do odbudowania swojego Narodowego Domu.

¹ Deklaracja została przyjęta 14 maja 1948 r.

² W tekście angielskim użyto terminu hebrajskiego „Eretz Israel”.

³ W tekście angielskim użyto terminu hebrajskiego „ma’ pilim”.

Katastrofa, która dotknęła ostatnio Naród Żydowski — masakra milionów Żydów w Europie — stanowiła dodatkowe wyraźne potwierdzenie konieczności pilnego rozwiązania problemu jego bezdomności przez odwołanie na Ziemi Izraelskiej Państwa Żydowskiego, które szeroko otworzy bramy ojczyzny dla każdego Żyda i umożliwi Narodowi Żydowskiemu uzyskanie statusu pełnoprawnego członka społeczności narodów.

Osoby, które przeżyły nazistowski holocaust, a także Żydzi z innych stron świata nie przestali imigrować do Ziemi Izraelskiej, nieustraszeni mimo trudności, restrykcji i niebezpieczeństw, i nie przestali potwierdzać swojego prawa do godnego, wolnego i opartego na uczciwej pracy życia w swojej ojczyźnie.

Podczas drugiej wojny światowej społeczność żydowska tego kraju miała swój pełny udział w walce narodów miłujących wolność i pokój przeciw siłom nazistowskiej nikczemności i poprzez krew oraz wysiłek wojenny swoich żołnierzy zdobyła prawo do tego, aby wejść do grona narodów, które utworzyły Organizację Narodów Zjednoczonych.

W dniu 27 listopada 1947 roku Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych przyjęło rezolucję wzywającą do utworzenia Państwa Żydowskiego na Ziemi Izraelskiej; Zgromadzenie Ogólne wezwało mieszkańców Ziemi Izraelskiej do podjęcia kroków niezbędnych z ich strony dla wprowadzenia w życie tej rezolucji. Uznanie przez Organizację Narodów Zjednoczonych prawa Narodu Żydowskiego do utworzenia swojego Państwa jest nieodwołalne.

Prawo to jest naturalnym prawem Narodu Żydowskiego do tego, aby tak jak inne narody być panem swojego losu we własnym suwerennym Państwie.

W KONSEKWENCJI MY, CZŁONKOWIE RADY NARODOWEJ, PRZEDSTAWICIELE SPOŁECZNOŚCI ŻYDOWSKIEJ ZIEMI IZRAELSKIEJ ORAZ RUCHU SYJONISTYCZNEGO, ZGROMADZALIŚMY SIĘ TUTAJ W DNIU ZAKOŃCZENIA MANDATU BRYTYJSKIEGO NAD ZIEMIĄ IZRAELSKĄ I, NA MOCY NATURALNEGO I HISTORYCZNEGO PRAWA ORAZ NA PODSTAWIE REZOLUCJI ZGROMADZENIA OGÓLNEGO ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH, NINIEJSZYM PROKLAMUJEMY UTWORZENIE PAŃSTWA ŻYDOWSKIEGO NA ZIEMI IZRAELSKIEJ, KTÓRE NAZYWAĆ SIĘ BĘDZIE PAŃSTWEM IZRAEL.

DEKLARUJEMY, że z chwilą zakończenia mandatu, dzisiejszego wieczoru, w przeddzień szabatu — przeddzień 6 ijar roku 5708 (15 maja 1948 roku), do czasu utworzenia pochodzących z wyboru stałych władz państwa, zgodnie z Konstytucją, która zostanie uchwalona przez Zgromadzenie Konstytucyjne, wybrane⁴ nie później niż w dniu 1 października 1948 roku, Rada Narodowa działa jako Tymczasowa Rada Państwa, a jej organ wykonawczy — Administracja Narodowa — stanowi Tymczasowy Rząd Państwa Żydowskiego, które nazywać się będzie „Israel”.

PAŃSTWO IZRAEL będzie otwarte dla imigracji żydowskiej i dla Zebrania Wygnańców; będzie podejmować działania na rzecz rozwoju kraju z korzyścią dla wszystkich jego mieszkańców; będzie opierać się na wolności, sprawiedliwości i pokoju, tak jak wyobrażali to sobie prorocy Izraela; zapewni pełną równość praw społecznych i politycznych wszystkim swoim mieszkańcom bez względu na religię, rasę i płeć; zagwarantuje wolność religii, sumienia, języka, kształcenia i kultury; będzie stać na straży Miejsc Świętych wszystkich religii; pozostanie wierne zasadom Karty Narodów Zjednoczonych.

PAŃSTWO IZRAEL jest gotowe do współdziałania z agendami i przedstawicielami Organizacji Narodów Zjednoczonych przy wprowadzaniu w życie rezolucji Zgromadzenia Ogólnego z dnia 29 listopada 1947 roku i podjęcie kroki, aby doprowadzić do jedności gospodarczej całej Ziemi Izraelskiej.

APELUJEMY do Organizacji Narodów Zjednoczonych o pomoc dla Narodu Żydowskiego przy umacnianiu swojego państwa i o przyjęcie Państwa Izrael do społeczności narodów.

APELUJEMY — w czasie gwałtownych ataków podejmowanych przeciwko nam od miesięcy — do arabskich mieszkańców Państwa Izrael o zachowanie pokoju i udział w umacnianiu Państwa na zasadzie

⁴ W tekście hebrajskim występuje niejasność, czy do dnia 1 października 1948 r. miały się odbyć wybory do Zgromadzenia Konstytucyjnego, czy też do tego dnia miała zostać uchwalona Konstytucja (zob. E. Gutman *Democracy without a constitution*. W: *Constitutions in democratic politics*. Red. V. Bogdanor. Aldershot–Brookfield–Hong Kong 1988, s. 307, przypis 4). Tłumaczenie polskie zostało w tym miejscu oparte na tekście francuskim zamieszczonym w: C. Klein *Le système politique d' Israël*. Paris 1983.

pełnego i równego obywatelstwa i należytej reprezentacji w tymczasowych i stałych instytucjach.

WYCIĄGAMY naszą dłoń do państw sąsiednich i ich narodów z ofertą pokoju i dobrego sąsiedztwa, i apelujemy do nich o nawiązanie więzi współpracy i wzajemnej pomocy z suwerennym Narodem Żydowskim osiadłym we własnym kraju. Państwo Izrael jest przygotowane do wniesienia swojego wkładu we wspólny wysiłek na rzecz rozwoju całego Bliskiego Wschodu.

APELUJEMY do Żydów w Diasporze o skupienie się wokół Żydów w Ziemi Izraelskiej przy realizacji zadań związanych z imigracją i rozbudową oraz o poparcie ich w wielkiej walce o zrealizowanie odwiecznego marzenia — wybawienie Izraela.

POKŁADAJĄC WIARĘ WE WSZECHMOCNYM, SKŁADAMY NASZE PODPISY NA NINIEJSZEJ PROKLAMACJI PODCZAS OBECNEGO POSIEDZENIA TYMCZASOWEJ RADY PAŃSTWA NA ZIEMI OJCZYTEJ, W MIEŚCIE TEL-AVIV, W PRZEDDDZIEŃ SZABATU, W DNIU 5 IJAR ROKU 5708 (14 MAJA 1948 ROKU).

USTAWA ZASADNICZA O KNESECIE⁵

Artykuł 1

Czym jest Kneset

Kneset jest parlamentem Państwa.

Artykuł 2

Miejsce posiedzeń

Miejscem posiedzeń Knesetu jest Jerozolima.

Artykuł 3

Skład

Kneset składa się ze stu dwudziestu członków pochodzących z wyborów.

Artykuł 4

System wyborczy

Kneset jest wybierany w wyborach powszechnych, ogólnokrajowych, bezpośrednich, równych i proporcjonalnych, w głosowaniu tajnym, zgodnie z ustawą o wyborach do Knesetu; niniejszy artykuł może zostać zmieniony wyłącznie głosami większości członków Knesetu.

Artykuł 5

Prawo głosowania

Każdy obywatel Izraela, który ukończył osiemnaście lat, ma prawo głosowania w wyborach do Knesetu, chyba że został pozbawiony tego prawa przez sąd na podstawie ustawy; ustawa wyborcza określa, od której chwili uznaje się, że dana osoba ukończyła osiemnaście lat dla celów wykonywania prawa głosowania w wyborach do Knesetu.

Artykuł 5A

Prawo zgłaszania list kandydatów

Listy kandydatów do Knesetu mogą być zgłaszane wyłącznie przez partie polityczne; strukturę oraz rejestrowanie partii politycznych, a także zasady zgłaszania list kandydatów określa ustawa.

⁵ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1958 r.

Artykuł 6

Bierne prawo wyborcze

- (a) Każdy obywatel Izraela, który ukończył dwadzieścia jeden lat w dniu rejestracji listy kandydatów zawierającej jego nazwisko, ma bierne prawo wyborcze, chyba że został on pozbawiony tego prawa przez sąd na podstawie ustawy lub został skazany na karę pozbawienia wolności bez zawieszenia na okres co najmniej pięciu lat za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu państwa określone przez ustawę o wyborach do Knesetu, a od dnia ukończenia odbywania kary nie upłynęło pięć lat.
- (b) [uchylony]

Artykuł 6A

Ograniczenia biernego prawa wyborczego członków Knesetu, którzy wystąpili ze swojej frakcji parlamentarnej

- (a) Członek Knesetu, który wystąpił ze swojej frakcji parlamentarnej i nie złożył mandatu niezwłocznie po wystąpieniu, nie może kandydować w kolejnych wyborach do Knesetu z listy kandydatów zgłaszanej przez partię posiadającą frakcję parlamentarną w Knesecie upływającej kadencji; niniejszego przepisu nie stosuje się do podziału frakcji w rozumieniu ustawy o wyborach do Knesetu.
- (b) W niniejszym artykule:
przez „wystąpienie z frakcji” rozumie się między innymi oddanie głosu na posiedzeniu Knesetu wbrew stanowisku przyjętemu przez frakcję w głosowaniu nad wotum zaufania lub wotum nieufności; głosowania w sposób wyżej określony nie uważa się jednak za wystąpienie z frakcji, jeżeli członek Knesetu nie uzyskał żadnej korzyści w zamian za głosowanie;
przez „korzyść” rozumie się zarówno korzyść bezpośrednią jak i pośrednią w postaci obietnicy lub zobowiązania na przyszłość, w tym również obietnicy powołania na określone stanowisko członka Knesetu lub innej osoby.

Artykuł 7

Kto nie może kandydować

Nie mogą być kandydatami do Knesetu:

- (1) Prezydent Państwa,
- (2) obaj naczelnicy rabinów,

- (3) sędzia, dopóki piastuje stanowisko,
- (4) sędzia trybunału religijnego, dopóki piastuje stanowisko,
- (5) Kontroler Państwowy,
- (6) Szef Sztabu Generalnego Obronnych Sił Zbrojnych Izraela,
- (7) rabini oraz duchowni innych wyznań w czasie zajmowania płatnego stanowiska,
- (8) wyżsi urzędnicy państwowi oraz oficerowie Sił Zbrojnych, posiadający stopnie lub rangi określone przez ustawę albo pełniący funkcje określone przez ustawę,
- (9) policjanci i strażnicy więzienni, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie.

Artykuł 7A

Wyłączenie list kandydatów
od udziału w wyborach do Knesetu

Lista kandydatów nie może brać udziału w wyborach, jeżeli cele lub działania kandydatów z tej listy w sposób otwarty lub ukryty obejmują:

- (1) negowanie istnienia Państwa Izrael jako Państwa Narodu Żydowskiego;
- (2) negowanie demokratycznego charakteru państwa;
- (3) nawoływanie do rasizmu.

Artykuł 8

Kadencja Knesetu

Kadencja Knesetu trwa cztery lata i rozpoczyna się w dniu wyborów.

Artykuł 9

Termin wyborów

Wybory do Knesetu odbywają się w trzeci wtorek miesiąca cheszwan, w roku, w którym upływa kadencja Knesetu, a jeżeli rok, który poprzedzał wymieniony rok, był rokiem przestępnym⁶, wybory odbywają się w pierwszy wtorek tego miesiąca.

⁶ W kalendarzu żydowskim w roku przestępnym dodaje się dodatkowy miesiąc, zwany adar bet. Rok przestępny wypada siedem razy w ciągu 19 lat, a mianowicie w roku 3, 6, 8, 11, 14, 17 i 19 danego okresu dziewiętnastoletniego.

Artykuł 9A

Przedłużenie kadencji

- (a) Kneset może przedłużyć swoją kadencję wyłącznie w drodze ustawy przyjętej przez co najmniej osiemdziesięciu członków Knesetu, jeżeli zachodzą okoliczności, które uniemożliwiają przeprowadzenie wyborów; okres, o który przedłuża się kadencję, nie może być dłuższy niż czas trwania tych okoliczności; wymieniona ustawa określa dzień wyborów.
- (b) Kneset może, decyzją podjętą głosami większości członków Knesetu, przyspieszyć dzień wyborów określony zgodnie z ustępem (a) pod warunkiem, że wyznaczony w ten sposób dzień wyborów nie wypadnie wcześniej niż dzień wyborów określony zgodnie z artykułem 9; przepis ten nie narusza przepisu artykułu 34.

Artykuł 10

Dzień wyborów dniem wolnym od pracy

Dzień wyborów jest dniem wolnym od pracy, ale transport i inne służby publiczne funkcjonują normalnie.

Artykuł 11

Ogłaszanie wyników wyborów

Wyniki wyborów ogłasza się w *Reszumat*⁷ w ciągu ośmiu dni od dnia wyborów.

Artykuł 12

Pierwsze posiedzenie Knesetu

Kneset zbiera się na pierwsze posiedzenie w poniedziałek, w drugim tygodniu następującym po tygodniu, w którym ogłoszone zostały wyniki wyborów, o godzinie czwartej po południu, a jeżeli dzień ten jest dniem świątecznym lub dniem poprzedzającym dzień świąteczny — w pierwszy dzień roboczy, który następuje po dniu świątecznym.

Artykuł 13

Otwarcie pierwszego posiedzenia Knesetu

Pierwsze posiedzenie Knesetu otwiera Prezydent Państwa, a w razie jego nieobecności — najstarszy wiekiem członek Knesetu obecny na posiedzeniu; jeżeli pierwsze posiedzenie Knesetu otwiera Prezydent Państwa, przekazuje on przewodniczenie obradom najstarszemu wiekiem członkowi Knesetu, obecnemu na posiedzeniu.

⁷ Oficjalny organ publikacyjny Państwa Izrael.

Artykuł 14

Pierwsze posiedzenie

Sposób przeprowadzenia pierwszego posiedzenia określa ustawa; odzwierciedla on charakter Państwa Izrael i jego dziedzictwa.

Artykuł 15

Ślubowanie

- (a) Członek Knesetu składa ślubowanie; rota ślubowania jest następująca:
„Ślubuję dochować wierności Państwu Izrael oraz sumiennie wykonywać mój mandat w Knesecie”.
- (b) Tryb składania ślubowania określa ustawa.

Artykuł 16

Niełożenie ślubowania

Jeżeli Przewodniczący Knesetu wezwał członka Knesetu do złożenia ślubowania, a wezwany członek tego nie uczynił, członek ten do czasu złożenia ślubowania nie korzysta z praw przysługujących członkom Knesetu.

Artykuł 16A

Niełożenie ślubowania z powodu podwójnego obywatelstwa

Członek Knesetu będący jednocześnie obywatelem innego państwa, którego prawo umożliwia mu uzyskanie zwolnienia z obywatelstwa, może złożyć ślubowanie dopiero po uprzednim podjęciu wszelkich działań niezbędnych do uzyskania zwolnienia z obywatelstwa; do czasu złożenia ślubowania nie korzysta on z praw przysługujących członkom Knesetu.

Artykuł 17

Immunitet członków Knesetu

Członkom Knesetu przysługuje immunitet; szczegóły określa ustawa.

Artykuł 18

Nienaruszalność budynków Knesetu

Budynki Knesetu są nienaruszalne; szczegóły określa ustawa.

Artykuł 19

Procedura i regulamin

Kneset ustala samodzielnie swoją procedurę; w zakresie, w jakim procedura nie została określona w ustawie, Kneset ustala ją w swoim regulaminie; w zakresie, w jakim procedura nie została określona w opisany wyżej sposób, Kneset przestrzega uznanej praktyki i zwykłego toku działania.

Artykuł 20

Przewodniczący i Zastępca Przewodniczącego

- (a) Kneset wybiera spośród swoich członków Przewodniczącego i Zastępcę Przewodniczącego.
- (b) Kneset w swoim regulaminie może ustanowić ograniczenia w zakresie wyboru członka Knesetu na stanowisko Przewodniczącego Knesetu lub Zastępcy Przewodniczącego.
- (c) Kneset uchwałą podjętą głosami większości swoich członków może zawiesić Przewodniczącego Knesetu lub Zastępcę Przewodniczącego Knesetu lub ustanowić ograniczenia dotyczące sprawowania urzędu.
- (d) Kneset uchwałą podjętą głosami większości deputowanych do Knesetu lub wyższej większości określonej w ustawie może odwołać Przewodniczącego Knesetu lub Zastępcę Przewodniczącego Knesetu; szczególży określa ustawa.

Artykuł 20A

Czasowe pełnienie obowiązków Przewodniczącego oraz Tymczasowy Przewodniczący Knesetu

- (a) Jeżeli Przewodniczący Knesetu opuści terytorium Państwa, Zastępca Przewodniczącego pełni obowiązki Przewodniczącego do czasu jego powrotu.
- (b) Jeżeli Przewodniczący Knesetu zawiadomił o tym Komisję Knesetu⁸ albo Komisja Knesetu uznała, że Przewodniczący jest czasowo niezdolny do wykonywania swoich obowiązków, Zastępca Przewodniczącego pełni obowiązki Przewodniczącego do momentu, gdy Przewodniczący zawiadomi Komisję Knesetu lub Komisja Knesetu uzna, że Przewodniczący może wykonywać swoje obowiązki.
- (c) Jeżeli urząd Przewodniczącego Knesetu został opróżniony ze względu na zrzeczenie się urzędu, śmierć lub uznanie przez Komisję Knesetu za trwale niezdolnego do sprawowania funkcji — Zastępca Przewodniczącego pełni funkcję Tymczasowego Przewodniczącego do czasu wyboru nowego Przewodniczącego przez Kneset.
- (c1) (1) Jeżeli Przewodniczący Knesetu został zawieszony w sprawowaniu urzędu w drodze uchwały podjętej na podstawie artykułu 20

⁸ Komisja Knesetu jest jedną z komisji stałych Knesetu. Do jej zakresu działania należy m.in. koordynowanie prac pozostałych komisji, sprawy dotyczące członków Knesetu, a także wykonywanie różnych uprawnień określonych w ustawach zasadniczych.

ust. (c), Zastępca Przewodniczącego pełni funkcję Tymczasowego Przewodniczącego do chwili uchylecia uchwały o zawieszeniu lub do chwili wyboru nowego Przewodniczącego, stosownie do okoliczności.

- (2) Jeżeli Przewodniczący Knesetu został odwołany w drodze uchwały podjętej na podstawie artykułu 20 ustęp (d), Zastępca Przewodniczącego pełni funkcję Tymczasowego Przewodniczącego do chwili wyboru nowego Przewodniczącego.
- (d) Zastępcę Przewodniczącego, który pełni obowiązki Przewodniczącego lub działa w charakterze Tymczasowego Przewodniczącego Knesetu, wybiera Komisja Knesetu.
- (e) Podczas pełnienia obowiązków przewodniczącego lub pełnienia funkcji Tymczasowego Przewodniczącego Knesetu, Zastępca Przewodniczącego wykonuje wszelkie zadania powierzone Przewodniczącemu Knesetu przez prawo i wykonuje wszelkie uprawnienia przyznane Przewodniczącemu Knesetu przez prawo.
- (f) Przepisy niniejszego artykułu stosuje się odpowiednio, jeżeli okoliczności określone w ustępach (a), (b), (c) lub (c1) dotyczą osoby pełniącej obowiązki Przewodniczącego lub działającej w charakterze Tymczasowego Przewodniczącego.

Artykuł 21

Komisje

- (a) Kneset powołuje ze swojego składu komisje stałe oraz może powoływać ze swojego składu komisje do rozpatrzenia określonych spraw; zadania, uprawnienia i tryb działania komisji, w zakresie, w jakim nie zostały uregulowane w ustawie, określa regulamin Knesetu.
- (b) Regulamin może zawierać przepisy dotyczące uprawnień komisji w zakresie wzywania osób zajmujących stanowiska publiczne, urzędników państwowych i samorządowych urzędników rad religijnych oraz pracowników spółek państwowych i przedsiębiorstw działających na podstawie ustaw, oraz w zakresie żądania przedstawienia informacji, które osoby te posiadają w związku z zajmowanym stanowiskiem, przy czym ujawnianie informacji nie może naruszać prawa, tajemnicy zawodowej ani obowiązku lojalności określonego w ustawie, a danej osobie muszą być przyznane uprawnienia przysługujące świadkom w postępowaniu sądowym; wezwanie jest dokonywane

za pośrednictwem właściwego ministra i w porozumieniu z nim, a w przypadku osoby, która nie pełni służby państwowej — za pośrednictwem kierownika jednostki, w której dana osoba jest zatrudniona; właściwy minister lub kierownik jednostki, w której dana osoba jest zatrudniona, może zawiadomić komisję, że stawi się osobiście zamiast osoby wzywanej.

(c) [uchylony]

Artykuł 22

Komisje śledcze

Kneset może tworzyć komisje śledcze — przyznając odpowiednie uprawnienia jednej z komisji stałych lub powołując komisję spośród swoich członków — w celu zbadania spraw określonych przez Kneset; uprawnienia i zadania komisji śledczej określa Kneset; w skład każdej komisji śledczej wchodzi także przedstawiciele frakcji, które nie uczestniczą w Rządzie, stosownie do liczebności frakcji w Knesecie.

Artykuł 23

Członek Rządu, który nie jest członkiem Knesetu

Członek Rządu, który nie jest członkiem Knesetu, we wszystkim co dotyczy Knesetu, posiada identyczny status jak członek Rządu, który jest członkiem Knesetu, z wyjątkiem prawa głosowania.

Artykuł 24

Kworum

Kneset obraduje i podejmuje decyzje bez względu na liczbę członków obecnych, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Artykuł 25

Większość

Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, Kneset podejmuje decyzje większością członków biorących udział w głosowaniu, przy czym członkowie, którzy wstrzymali się od głosu, nie są uważani za biorących udział w głosowaniu; tryb głosowania określa regulamin Knesetu.

Artykuł 26

Posiedzenia

Posiedzenia Knesetu odbywają się w jego siedzibie, z tym że w szczególnych okolicznościach Przewodniczący Knesetu, po zasięgnięciu opi-

nii Zastępcy Przewodniczącego, może zwołać posiedzenie w innym miejscu. Posiedzenia Knesetu odbywają się w dni robocze.

Artykuł 27

Jawność posiedzeń

Posiedzenia Knesetu są jawne.

Artykuł 28

Publikowanie — jawne posiedzenia

Publikowanie informacji o przebiegu jawnych posiedzeń oraz wypowiedzi podczas takich posiedzeń nie podlega ograniczeniom i nie pociąga za sobą odpowiedzialności karnej ani cywilnej.

Artykuł 29

[uchylony]

Artykuł 30

[uchylony]

Artykuł 31

Sesje

- (a) Kneset odbywa dwie sesje w ciągu roku; pierwsza z nich rozpoczyna się w ciągu czterech tygodni od Święta Sukot⁹, a druga — w ciągu czterech tygodni od Święta Niepodległości; łączny czas trwania obu sesji nie może być krótszy niż osiem miesięcy.
- (b) Jeżeli Kneset został wybrany w innym dniu niż dzień określony w artykule 9, okresy obu sesji w ciągu roku, w którym został on wybrany, ustala Komisja Knesetu.

Artykuł 32

Czas otwarcia sesji

Jeżeli Kneset nie został zwołany w okresie czterech tygodni, o którym mowa w artykule poprzedzającym, zbiera się on w poniedziałek przypadający w piątym tygodniu, o godzinie czwartej po południu.

⁹ W Polsce święto Sukot nazywane jest również Świętem Kuczek lub Świętem Szalasów, a także Świętem Namiotów. Jest to radosne święto dziękczynne obchodzone po zakończeniu żniw (zob. Księga Powtórzonego Prawa, rozdz. 16, w. 13–15).

Artykuł 33

Zwoływanie Knesetu poza okresem sesji

Poza wymienionymi wyżej okresami sesji, Przewodniczący Knesetu zwołuje Kneset na wniosek trzydziestu członków Knesetu lub na wniosek Rządu.

Artykuł 34

Rozwiązanie Knesetu

Kneset może rozwiązać się przed upływem kadencji wyłącznie w drodze ustawy uchwalonej w tym celu głosami większości członków Knesetu.

Artykuł 35

Dzień wyborów do Knesetu

Ustawa o rozwiązaniu Knesetu zawiera przepis określający dzień wyborów do Knesetu kolejnej kadencji.

Artykuł 36

Kadencja Knesetu po rozwiązaniu

Jeżeli Kneset podejmie decyzję o rozwiązaniu się, kolejna kadencja Knesetu trwa do miesiąca cheszan następującego po upływie czterech lat od wyborów do Knesetu.

Artykuł 37

Ciągłość Knesetu

Kneset, którego kadencja kończy się, działa do czasu zebrania się Knesetu kolejnej kadencji.

Artykuł 38

Przedłużenie czasu obowiązywania aktów normatywnych

Wszelki akt normatywny, który miałby utracić moc obowiązującą w ciągu ostatnich dwóch miesięcy kadencji Knesetu lub w ciągu czterech miesięcy po podjęciu przez Kneset decyzji o rozwiązaniu się albo w ciągu trzech pierwszych miesięcy kadencji nowego Knesetu, zachowuje moc obowiązującą do czasu, kiedy upłynie wymieniony okres trzech miesięcy.

Artykuł 39

Wynagrodzenie członków Knesetu

Członkowie Knesetu otrzymują wynagrodzenie określone przez ustawę.

Artykuł 40

Zrzeczenie się mandatu przez członka Knesetu

Członek Knesetu może zrzec się mandatu; zrzeczenie następuje poprzez osobiste wręczenie Przewodniczącemu Knesetu przez członka Knesetu listu informującego o zrzeczeniu się mandatu, a w przypadku, gdy członek nie może wręczyć listu osobiście — poprzez przekazanie go w sposób określony w regulaminie; list informujący o zrzeczeniu się mandatu musi zostać podpisany w dniu wręczenia lub przekazania Przewodniczącemu Knesetu.

Artykuł 41

Skutki zrzeczenia się mandatu

Jeżeli członek Knesetu zrzekł się mandatu, jego mandat wygasa po upływie czterdziestu ośmiu godzin od chwili, w której jego list dotarł do Przewodniczącego Knesetu, chyba że członek wycofa oświadczenie o zrzeczeniu się mandatu.

Artykuł 42

Wygaśnięcie mandatu

Jeżeli członek Knesetu został wybrany lub mianowany na jedno ze stanowisk, których piastuni nie mogą kandydować do Knesetu, jego mandat wygasa z chwilą wyboru lub mianowania.

Artykuł 42A

Członek Knesetu, który został skazany

Jeżeli członek Knesetu został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo na karę pozbawienia wolności bez zawieszenia, a sąd z własnej inicjatywy lub na wniosek Prokuratora stwierdził, że przestępstwo zostało popełnione z niskich pobudek, mandat członka Knesetu wygasa w dniu, w którym wyrok staje się prawomocny, bez względu na to, czy przestępstwo zostało popełnione podczas piastowania mandatu członka Knesetu czy też przed uzyskaniem mandatu.

Artykuł 42B

Zawieszenie

- (a) Jeżeli członek Knesetu został skazany za przestępstwo, Komisja Knesetu może, na wniosek każdego z członków Knesetu, zawiesić go w sprawowaniu mandatu członka Knesetu do czasu uprawnocnienia się wyroku.

- (b) Jeżeli członek Knesetu został skazany za przestępstwo na karę pozbawienia wolności, Komisja Knesetu może, na wniosek każdego z członków Knesetu, zawiesić go w sprawowaniu mandatu członka Knesetu na czas odbywania kary pozbawienia wolności.
- (c) Komisja Knesetu nie może podjąć uchwały na podstawie niniejszego artykułu bez uprzedniego umożliwienia członkowi Knesetu przedstawienia swojego stanowiska.

Artykuł 43

Zastępowanie członka Knesetu

- (a) Jeżeli mandat członka Knesetu wygaś, mandat nabywa kandydat z tej samej listy kandydatów, umieszczony na tej liście na kolejnym miejscu po ostatnim z wybranych kandydatów.
- (b) Jeżeli członek Knesetu został zawieszony w sprawowaniu mandatu na podstawie artykułu 42B, jego mandat staje się nieobsadzony na czas trwania zawieszenia i zostaje objęty przez kandydata, o którym mowa w ustępie (a). Jeżeli dany członek Knesetu ponownie obejmie mandat, ostatni z kandydatów z tej samej listy, który objął mandat, przestaje sprawować mandat, jednakże zachowuje on prawo do ponownego objęcia mandatu na podstawie ustępu (a).

Artykuł 44

Niniejsza ustawa nie może zostać naruszona
przez rozporządzenia nadzwyczajne

Bez względu na przepisy innych ustaw, rozporządzenia nadzwyczajne nie mogą zmieniać niniejszej ustawy, czasowo jej zawieszać, ani określać warunków jej stosowania.

Artykuł 45

Artykuły o szczególnym trybie zmiany

Artykuł 44 oraz artykuł niniejszy mogą zostać zmienione wyłącznie wtedy, gdy opowie się za tym co najmniej osiemdziesięciu członków Knesetu.

Artykuł 45A

Zakres stosowania

Przepis artykułu 45 stosuje się również do artykułu 9A ustęp (a).

Artykuł 46

Kiedy wymagana jest większość kwalifikowana

Większość potrzebna zgodnie z niniejszą ustawą dla wprowadzenia zmian w artykułach 4, 9A, 44 i 45 jest wymagana przy podejmowaniu decyzji przez Kneset w pierwszym, drugim i trzecim czytaniu. Zmiana w rozumieniu niniejszego artykułu może być wyraźna lub dorozumiana.

BIBLIOTEKA
SEJMOWA

USTAWA ZASADNICZA O GRUNTACH IZRAELSKICH¹⁰

Artykuł 1

Zakaz przenoszenia własności

Własność gruntów izraelskich, będących gruntami Państwa, Agencji Rozwoju oraz Keren Kajemet Le-Israel¹¹ nie może zostać przeniesiona w drodze sprzedaży ani w żaden inny sposób.

Artykuł 2

Zezwolenie ustawowe

Artykułu 1 nie stosuje się do rodzajów gruntów oraz do rodzajów czynności prawnych określonych przez ustawę.

Artykuł 3

Definicja

W niniejszej ustawie przez „grunty” rozumie się grunty, domy mieszkalne, budynki oraz inne rzeczy trwale związane z gruntem.

¹⁰ Ustawa zasadnicza ustanowiona w 1960 r.

¹¹ Keren Kajemet Le-Israel — Żydowski Fundusz Narodowy.

USTAWA ZASADNICZA O PREZYDENCIE PAŃSTWA¹²

Artykuł 1 Status

Prezydent jest głową Państwa.

Artykuł 2 Siedziba

Siedzibą Prezydenta Państwa jest Jerozolima.

Artykuł 3 Wybory i kadencja

- (a) Prezydent Państwa jest wybierany przez Kneset na siedmioletnią kadencję. Jego kadencja jest liczona zgodnie z kalendarzem żydowskim.
- (b) Prezydent Państwa może sprawować urząd tylko przez jedną kadencję.

Artykuł 4 Bierne prawo wyborcze

Każdy obywatel Izraela, który zamieszkuje w Izraelu, ma prawo kandydować na urząd Prezydenta Państwa.

Artykuł 5 Termin wyborów

Wybory Prezydenta Państwa odbywają się nie wcześniej niż dziewięćdziesiąt dni i nie później niż trzydzieści dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta. Jeżeli urząd Prezydenta Państwa ulegnie opróżnieniu przed upływem kadencji, wybory odbywają się w terminie czterdziestu pięciu dni od dnia opróżnienia urzędu. Przewodniczący Knesetu, po zasięgnięciu opinii Zastępcy Przewodniczącego, ustala datę wyborów i zawiadamia o niej pisemnie wszystkich członków Knesetu co najmniej dwadzieścia dni wcześniej. Jeżeli dzień wyborów przypada

¹² Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1964 r.

poza okresem sesji Knesetu, Przewodniczący Knesetu zwołuje Kneset w celu przeprowadzenia wyborów Prezydenta Państwa.

Artykuł 6

Zgłaszanie kandydatów

- (a) Kandydatów mogą zgłaszać grupy co najmniej dziesięciu członków Knesetu, po wyznaczeniu daty wyborów. Zgłoszenie jest dokonywane na piśmie i przekazywane Przewodniczącemu Knesetu, razem ze zgodą na kandydowanie wyrażoną przez kandydata na piśmie lub telefonicznie, nie później niż w terminie dziesięciu dni przed dniem wyborów. Członek Knesetu nie może poprzeć zgłoszenia więcej niż jednego kandydata.
- (b) Przewodniczący Knesetu informuje pisemnie wszystkich członków Knesetu, nie później niż na siedem dni przed dniem wyborów, o zgłoszonych kandydatach oraz nazwiskach członków Knesetu, którzy zgłosili danego kandydata, i ogłasza kandydatury na początku posiedzenia, podczas którego przeprowadza się wybory.

Artykuł 7

Głosowanie

Wyboru Prezydenta Państwa dokonuje się w głosowaniu tajnym na posiedzeniu Knesetu zwołanym wyłączenie w tym celu.

Artykuł 8

Wybór większością głosów

Wybrany zostaje kandydat, który uzyskał głosy większości członków Knesetu. Jeżeli żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej powyżej większości, przeprowadza się głosowanie ponowne. Jeżeli w głosowaniu ponownym żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej powyżej większości, głosowania ponawia się. W trzecim i każdym następnym głosowaniu nie może ubiegać się o wybór kandydat, który w poprzednim głosowaniu uzyskał najmniejszą liczbę głosów. W trzecim i kolejnych głosowaniach wybrany zostaje kandydat, który uzyskał większość głosów członków Knesetu, którzy wzięli udział w głosowaniu i głosowali na jednego z kandydatów. Jeżeli dwóch kandydatów uzyskało równą liczbę głosów, głosowanie powtarza się.

Artykuł 9 Ślubowanie

Osoba wybrana na urząd Prezydenta składa i podpisuje ślubowanie następującej treści:

„Ślubuję dochować wierności Państwu Izrael i jego prawom oraz sumiennie wykonywać zadania Prezydenta Państwa.”

Artykuł 10 Złożenie ślubowania i początek kadencji

- (a) Osoba wybrana na urząd Prezydenta składa ślubowanie z końcem kadencji poprzedniego Prezydenta lub w możliwie najkrótszym czasie po upływie kadencji i obejmuje urząd z końcem kadencji poprzedniego Prezydenta.
- (b) Jeżeli urząd Prezydenta został opróżniony przed upływem kadencji, osoba wybrana na urząd Prezydenta składa ślubowanie w możliwie najkrótszym czasie po wyborze i obejmuje urząd z chwilą złożenia ślubowania.

Artykuł 11 Zadania i uprawnienia

- (a) Prezydent Państwa:
 - (1) podpisuje każdą ustawę, z wyjątkiem ustawy dotyczącej jego uprawnień;
 - (2) wykonuje zadania określone w Ustawie Zasadniczej o Rządzie, dotyczące rozwiązania Knesetu oraz zrzeczenia się urzędu przez Premiera;
 - (3) otrzymuje od Rządu sprawozdania z jego posiedzeń;
 - (4) mianuje przedstawicieli dyplomatycznych państwa, przyjmuje listy uwierzytelniające od przedstawicieli państw obcych w Izraelu, mianuje przedstawicieli konsularnych Państwa i udziela exequatur przedstawicielom konsularnym państw obcych w Izraelu;
 - (5) podpisuje umowy z państwami obcymi ratyfikowane przez Kneset;
 - (6) wykonuje wszelkie zadania powierzone mu przez ustawę w związku z powoływaniem i odwoływaniem sędziów oraz innych osób piastujących urzędy publiczne.
- (b) Prezydentowi Państwa przysługuje prawo darowania kar przestępcom oraz łagodzenia kar przez ich obniżenie lub zamianę.

- (c) Prezydent Państwa wykonuje inne zadania i uprawnienia przyznane mu przez ustawę.

Artykuł 12

Kontrasygnata

Podpis Prezydenta Państwa na dokumencie urzędowym, innym niż dokument związany z rozwiązaniem Knesetu, wymaga kontrasygnaty Premiera lub innego ministra wskazanego przez Rząd.

Artykuł 13

Immunitet w zakresie sprawowania urzędu

- (a) Prezydent Państwa, w sprawach związanych z wykonywaniem swoich zadań i uprawnień, nie ponosi odpowiedzialności przed żadnym sądem ani trybunałem i posiada immunitet zapewniający ochronę przed wszelkimi aktami prawnymi.
- (b) Prezydent Państwa, składając zeznania, nie może zostać zmuszony do udzielania informacji, które uzyskał przy wykonywaniu zadań Prezydenta Państwa.
- (c) Immunitet Prezydenta Państwa określony w niniejszym artykule przysługuje również po zakończeniu sprawowania urzędu Prezydenta Państwa.

Artykuł 14

Immunitet w zakresie postępowania karnego

Prezydent Państwa nie może zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej. Okres, w którym z mocy niniejszego artykułu, Prezydent Państwa nie może zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej, nie jest uwzględniany przy obliczaniu okresu przedawnienia.

Artykuł 15

Składanie zeznań

Jeżeli Prezydent Państwa został wezwany do złożenia zeznań, składa on zeznania w miejscu i czasie określonym za jego zgodą.

Artykuł 16

Wynagrodzenie i inne świadczenia

Wynagrodzenie Prezydenta Państwa i inne świadczenia wypłacane Prezydentowi w czasie kadencji określa uchwała Knesetu, przy czym Kneset

może powierzyć realizację tego uprawnienia Komisji Finansów. Uchwały podjęte na podstawie niniejszego artykułu ogłasza się w *Reszumat*.

Artykuł 17

Zakaz sprawowania innych urzędów

- (a) Prezydent Państwa nie może sprawować urzędów lub funkcji innych niż urząd i funkcje Prezydenta Państwa, chyba że uzyska zgodę Komisji Knesetu.
- (b) Prezydent Państwa jest zwolniony z wszelkiej obowiązkowej służby.

Artykuł 18

Wyjazd za granicę

Prezydent Państwa nie może opuścić terytorium Państwa bez zgody Rządu.

Artykuł 19

Zrzeczenie się urzędu

Prezydent Państwa może zrzec się urzędu, przedkładając pismo w sprawie zrzeczenia się urzędu Przewodniczącemu Knesetu. Pismo w sprawie zrzeczenia się urzędu nie wymaga kontrasygnaty. Urząd Prezydenta Państwa uznaje się za opróżniony po upływie 48 godzin od otrzymania przez Przewodniczącego Knesetu pisma w sprawie zrzeczenia się urzędu.

Artykuł 20

Złożenie Prezydenta Państwa z urzędu

- (a) Kneset może, w drodze uchwały, złożyć Prezydenta Państwa z urzędu, jeżeli uzna, że jest on niegodny sprawowania urzędu z uwagi na postępowanie nie dające się pogodzić z powagą urzędu Prezydenta Państwa.
- (b) Kneset może złożyć Prezydenta Państwa z urzędu wyłącznie na wniosek Komisji Knesetu przyjęty większością trzech czwartych członków Komisji Knesetu, w wyniku skargi wniesionej do Komisji Knesetu przez co najmniej dwudziestu członków Knesetu. Uchwała Knesetu o złożeniu Prezydenta z urzędu jest podejmowana większością trzech czwartych członków Knesetu.
- (c) Komisja Knesetu nie może przedstawić wniosku o złożenie Prezydenta Państwa z urzędu bez uprzedniego umożliwienia mu odparcia zarzutów przedstawionych w skardze, zgodnie z procedurą określoną przez Komisję Knesetu za zgodą Knesetu, a Kneset nie może podjąć uchwa-

ły o złożeniu Prezydenta Państwa z urzędu bez uprzedniego umożliwienia mu przedstawienia swojego stanowiska, zgodnie z procedurą określoną przez Komisję Knesetu za zgodą Knesetu.

- (d) Prezydent Państwa może być reprezentowany przed Komisją Knesetu i przed Knesetem przez upoważnionego pełnomocnika. Członek Knesetu nie może być pełnomocnikiem Prezydenta. Komisja Knesetu oraz Kneset mogą wezwać Prezydenta Państwa do osobistego stawiennictwa w postępowaniu prowadzonym na podstawie niniejszego artykułu.
- (e) Postępowanie na podstawie niniejszego artykułu prowadzi się w Knesecie na posiedzeniu lub na kolejnych posiedzeniach, zwołanych wyłącznie w tym celu. Postępowanie wszczyna się nie później niż przed upływem dwudziestu dni od podjęcia uchwały przez Komisję Knesetu. Przewodniczący Knesetu zawiadamia członków Knesetu o terminie wszczęcia postępowania co najmniej dziesięć dni wcześniej. Jeżeli wszczęcie postępowania nie przypada na okres sesji Knesetu, Przewodniczący Knesetu zwołuje Kneset w celu przeprowadzenia postępowania.

Artykuł 21

Opróżnienie urzędu z uwagi na stan zdrowia

- (a) Kneset, uchwałą przyjętą większością członków Knesetu, może stwierdzić, że Prezydent Państwa jest trwale niezdolny do wykonywania swoich obowiązków z uwagi na stan zdrowia.
- (b) Wymieniona uchwała może zostać podjęta przez Kneset wyłącznie na wniosek Komisji Knesetu przyjęty większością dwóch trzecich jej członków, na podstawie opinii lekarskiej wydanej zgodnie z zasadami określonymi przez Komisję Knesetu.
- (c) Jeżeli Kneset podejmie wymienioną uchwałę, urząd Prezydenta Państwa uznaje się za opróżniony z dniem podjęcia uchwały.

Artykuł 22

Czasowa niezdolność do sprawowania urzędu

- (a) Prezydent Państwa przestaje czasowo wykonywać swoje obowiązki i realizować swoje uprawnienia:
 - (1) jeżeli opuści terytorium państwa — od chwili opuszczenia terytorium do chwili powrotu;

- (2) jeżeli zawiadomi Komisję Knesetu, że z uwagi na stan zdrowia jest czasowo niezdolny do wykonywania swoich obowiązków, a Komisja Knesetu zatwierdzi zawiadomienie większością głosów — od czasu zatwierdzenia zawiadomienia do chwili upływu okresu ustalonego przez Komisję Knesetu w swojej uchwale lub do chwili, gdy Prezydent Państwa zawiadomi Komisję Knesetu, że nie jest dłużej niezdolny do wykonywania swoich obowiązków;
- (3) jeżeli Komisja Knesetu większością dwóch trzecich członków, na podstawie opinii lekarskiej wydanej zgodnie z zasadami określonymi przez Komisję Knesetu, stwierdzi, że Prezydent Państwa jest czasowo niezdolny do wykonywania swoich obowiązków z uwagi na stan zdrowia — od momentu podjęcia uchwały do upływu okresu ustalonego przez Komisję Knesetu w swojej uchwale lub do czasu, gdy Komisja Knesetu stwierdzi, że Prezydent nie jest dłużej niezdolny do wykonywania swoich obowiązków.
- (b) Komisja Knesetu nie może na podstawie ustępu (a) punkt 2) i 3) ustalić okresu dłuższego niż trzy miesiące. Komisja Knesetu może przedłużyć ten okres na czas nie dłuższy niż kolejne trzy miesiące. Każde dalsze przedłużenie wymaga uchwały Knesetu przyjętej na wniosek Komisji Knesetu przez większość członków Knesetu.

Artykuł 23

Tymczasowy Prezydent oraz czasowe pełnienie obowiązków Prezydenta

- (a) Jeżeli urząd Prezydenta Państwa został opróżniony, Przewodniczący Knesetu sprawuje funkcję Tymczasowego Prezydenta Państwa do czasu objęcia urzędu przez nowego Prezydenta.
- (b) W czasie, gdy Prezydent Państwa czasowo zaprzestał wykonywania swoich obowiązków i realizacji swoich uprawnień, Przewodniczący Knesetu pełni obowiązki Prezydenta Państwa.
- (c) Działając w charakterze Tymczasowego Prezydenta Państwa lub pełniąc obowiązki Prezydenta Państwa, Przewodniczący Knesetu wykonuje zadania i realizuje uprawnienia przyznane Prezydentowi Państwa przez ustawę.

Artykuł 24

Informacje ogłaszane w *Reszumat*

- (a) Przewodniczący Knesetu ogłasza w *Reszumat*:
 - (1) o objęciu urzędu przez Prezydenta Państwa;

- (2) o opróżnieniu urzędu Prezydenta Państwa;
 - (3) o rozpoczęciu i zakończeniu sprawowania obowiązków Prezydenta przez Przewodniczącego Knesetu na podstawie artykułu 22 ustęp (a) punkt (2) i (3).
- (b) Premier ogłasza w *Reszumat* obwieszczenie o opuszczeniu przez Prezydenta terytorium Państwa oraz o jego powrocie.

Artykuł 25

Nadrzędność Ustawy Zasadniczej
wobec rozporządzeń nadzwyczajnych

Bez względu na przepisy innych ustaw, rozporządzenia nadzwyczajne nie mogą zmieniać niniejszej Ustawy Zasadniczej, czasowo jej zawieszać ani określać warunków jej stosowania.

Artykuł 26

Uchylenie

- (a) Uchyła się następujące akty prawne:
- (1) artykuł 2 ustęp (c), artykuł 6 i 7 ustawy przejściowej z roku 5709 — 1949,
 - (2) ustawę o kadencji Prezydenta z roku 5712 — 1951.
- (b) Do wynagrodzenia Prezydenta Państwa oraz innych świadczeń przysługujących Prezydentowi lub w razie jego śmierci jego bliskim nie stosuje się ustawy o ustalaniu wynagrodzenia Prezydenta Państwa, członków Rządu oraz naczelných rabinów z roku 5711 — 1950.

Artykuł 27

Przepisy przejściowe

Uznaje się, że Prezydent Państwa wybrany przez Kneset w dniu 27 ijar 5723 roku (21 maja 1963 roku) został wybrany i sprawuje urząd na podstawie niniejszej Ustawy.

USTAWA ZASADNICZA O RZĄDZIE¹³

Artykuł 1

Istota

Rząd jest władzą wykonawczą Państwa.

Artykuł 2

Siedziba

Siedzibą Rządu jest Jerozolima.

Artykuł 3

Źródło władzy i skład

- (a) Rząd składa się z Premiera i ministrów.
- (b) Premier sprawuje urząd na podstawie wyboru w wyborach ogólnokrajowych powszechnych, bezpośrednich i równych, przeprowadzanych w głosowaniu tajnym, zgodnie z ustawą o wyborach do Knesetu i o wyborach Premiera.
- (c) Ministrowie są powoływani przez Premiera; ich powołanie wymaga zatwierdzenia przez Kneset.
- (d) Odrzucenie propozycji Premiera w sprawie składu Rządu jest równoznaczne z uchwaleniem wotum nieufności dla Premiera; w takim przypadku stosuje się postanowienia artykułu 19 ustęp (b).

Artykuł 4

Dzień wyborów

Za każdym razem, gdy przeprowadza się wybory do Knesetu, na ten sam dzień zarządza się wybory Premiera, chyba że wybory odbywają się w wyniku protestu wyborczego.

Artykuł 5

Wybory odrębne

W przypadkach wskazanych w niniejszej Ustawie Zasadniczej przeprowadza się odrębne wybory Premiera, zwane dalej wyborami odrębnymi.

¹³ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1992 r. uchyliła Ustawę Zasadniczą o Rządzie z 1968 r.

Artykuł 6

Prawo głosowania

Prawo głosowania w wyborach Premiera przysługuje osobom posiadającym prawo głosowania w wyborach do Knesetu.

Artykuł 7

Okres urzędowania

Okres urzędowania Premiera i ministrów pokrywa się z czasem trwania kadencji Knesetu, do którego zostali oni wybrani; w przypadku wyborów odrębnych odpowiada on okresowi pozostałemu do końca kadencji Knesetu, chyba że niniejsza Ustawa Zasadnicza stanowi inaczej.

Artykuł 8

Warunki objęcia urzędu Premiera

- (a) Na urząd Premiera mogą kandydować osoby, które spełniają następujące warunki:
 - (1) mają bierne prawo wyborcze do Knesetu i ukończyły 30 lat w dniu zgłoszenia kandydatury;
 - (2) zostały umieszczone na pierwszym miejscu na liście kandydatów do Knesetu, jeżeli wybory Premiera odbywają się razem z wyborami do Knesetu;
 - (3) są członkami Knesetu, jeżeli przeprowadzane są wybory odrębne.
- (b) Ten, kto sprawował urząd Premiera przez siedem kolejnych lat, nie może kandydować na ten urząd w kolejnych wyborach.

Artykuł 9

Prawo zgłaszania kandydatów

- (a) Prawo zgłaszania kandydatów na Premiera przysługuje następującym podmiotom:
 - (1) partii, która zgłosiła listę kandydatów w wyborach do Knesetu, jeżeli jest ona reprezentowana w Knesecie, kończącym kadencję, przez frakcję liczącą co najmniej dziesięciu członków lub przez frakcję, których łączna liczba członków wynosi co najmniej dziesięć;
 - (2) grupie partii, które zgłosiły listę lub listy kandydatów, jeżeli są one reprezentowane w Knesecie, kończącym kadencję, przez frakcję lub frakcje, których łączna liczba członków wynosi co najmniej dziesięć;

- (3) partii, która zgłosiła listę kandydatów w wyborach do Knesetu popartą na piśmie przez pięćdziesiąt tysięcy osób posiadających prawo wybierania, które wyraziły wolę poparcia przedstawionego przez nią kandydata.
- (b) W wyborach odrębnych kandydat może zostać zgłoszony przez:
 - (1) partię reprezentowaną w Knesecie przez frakcję lub frakcje, liczące co najmniej dziesięciu członków lub których łączna liczba członków wynosi co najmniej dziesięć;
 - (2) grupę partii reprezentowanych w Knesecie przez frakcję lub frakcje, których łączna liczba członków wynosi co najmniej dziesięć.

Artykuł 10

Dzień wyborów odrębnych

- (a) Jeżeli niniejsza Ustawa Zasadnicza stanowi podstawę do przeprowadzenia wyborów odrębnych, wybory te przeprowadza się w ostatni wtorek przypadający w ciągu sześćdziesięciu dni od dnia, w którym wystąpiła przyczyna przeprowadzenia wyborów.
- (b) Jeżeli niniejsza Ustawa Zasadnicza stanowi podstawę przeprowadzenia wyborów odrębnych, a dzień wyborów przypadałby w ciągu roku przed dniem wyborów określonym w niniejszej Ustawie Zasadniczej, w Ustawie Zasadniczej o Knesecie lub w ustawie o rozwiązaniu Knesetu, wybory do Knesetu przyspiesza się, tak aby wybory do Knesetu i wybory Premiera odbyły się w ostatni wtorek przed upływem dziewięćdziesięciu dni od dnia, w którym wystąpiła przyczyna przeprowadzenia tych wyborów; Kneset może jednak głosami większości swoich członków wyznaczyć wcześniejszą datę wyborów w drodze ustawy uchwalonej w ciągu 14 dni od dnia, w którym wystąpiła przyczyna wyborów odrębnych.
- (c) Jeżeli niniejsza Ustawa Zasadnicza stanowi podstawę przeprowadzenia wyborów odrębnych, a dzień wyborów przypadałby w ciągu 120 dni przed dniem wyborów do Knesetu, określonym w niniejszej Ustawie Zasadniczej, w Ustawie Zasadniczej o Knesecie lub w ustawie o rozwiązaniu Knesetu, wybory do Knesetu oraz wybory Premiera odbywają się w pierwotnym terminie.
- (d) Postanowienia niniejszego artykułu nie naruszają przepisu artykułu 9A Ustawy Zasadniczej o Knesecie.

Artykuł 11

Przesunięcie wyborów z uwagi na dzień wolny od pracy

Jeżeli zgodnie z niniejszą Ustawą Zasadniczą dzień wyborów do Knesetu lub wyborów Premiera wypada w dniu wolnym od pracy, dniu poprzedzającym dzień wolny od pracy lub w dniu następującym po dniu wolnym od pracy, wybory przeprowadza się w pierwszy kolejny wtorek, który nie jest dniem wolnym od pracy, dniem poprzedzającym dzień wolny od pracy ani dniem następującym po dniu wolnym od pracy.

Artykuł 12

Śmierć kandydata lub wycofanie kandydatur

- (a) W przypadku śmierci kandydata lub w przypadku, gdy z powodów zdrowotnych jest on niezdolny do kandydowania po upływie terminu określonego w ustawie dla zgłaszania kandydatów, wybory do Knesetu i wybory Premiera lub wybory odrębne przesuwa się i przeprowadza we wtorek przypadający cztery tygodnie później. Jednakże śmierć kandydata lub niezdolność do kandydowania powstała przed upływem terminu do zgłaszania kandydatów nie powoduje przesunięcia daty wyborów.
- (b) Jeżeli kandydat wycofa swoją kandydaturę przed upływem terminu, o którym mowa w ustępie (a), lub po upływie tego terminu, daty wyborów nie przesuwa się.
- (c) Jeżeli osoba, której kandydatura została zgłoszona, wycofa swoją kandydaturę, podmiot, który ją zgłosił, może w terminie dwóch tygodni, nie później jednak niż na 96 godzin przed głosowaniem, zgłosić innego kandydata w to miejsce; jednakże —
 - (1) jeżeli kandydat został zgłoszony przez frakcję lub frakcje w Knesecie, który kończy kadencję, nowy kandydat jest zgłaszany przez tę frakcję lub frakcje spośród osób uwzględnionych na zgłoszonych przez nie listach kandydatów do Knesetu i w każdym przypadku uważany on jest za pierwszą osobę na liście, z której kandyduje. W wyborach odrębnych nowy kandydat może zostać zgłoszony tylko spośród członków Knesetu;
 - (2) jeżeli kandydat został zgłoszony przez pięćdziesiąt tysięcy wyborców, nowym kandydatem jest osoba zgłoszona jako druga na liście kandydatów do Knesetu, na czele której stała osoba, która

wycofała swoją kandydaturę, przy czym w przypadku wyborów odrębnych nowym kandydatem może być wyłącznie członek Knesetu.

Artykuł 13 Wybory Premiera

- (a) Na Premiera zostaje wybrany kandydat, który uzyskał ponad połowę głosów ważnych pod warunkiem, że został on również członkiem Knesetu.
- (b) Jeżeli żaden z kandydatów nie uzyskał liczby głosów określonej w ustępie (a), przeprowadza się wybory ponowne w pierwszy wtorek przypadający po upływie dwóch tygodni od ogłoszenia wyników pierwszych wyborów; datę wyborów ponownych przeprowadzonych na statkach oraz w izraelskich przedstawicielstwach dyplomatycznych i urzędach konsularnych określa ustawa.
- (c) W wyborach ponownych kandydują dwaj kandydaci, którzy uzyskali największą liczbę ważnie oddanych głosów i którzy zostali członkami Knesetu; w wyborach ponownych wybrany zostaje kandydat, który otrzymał największą liczbę głosów ważnych.
- (d) W przypadku śmierci jednego z kandydatów przed przeprowadzeniem wyborów ponownych lub w przypadku, gdy jeden z kandydatów nie jest zdolny do wzięcia udziału w wyborach z jakiegokolwiek innego powodu, podmiot, który go zgłosił, może przedstawić innego kandydata w jego miejsce pod warunkiem, że zgłoszenie zostanie dokonane nie później niż na 96 godzin przed wyborami ponownymi, przy czym artykuł 12 ustęp (c) stosuje się odpowiednio. Jeżeli kandydat wycofa swoją kandydaturę, jego miejsce zajmuje kandydat, który w pierwszych wyborach uzyskał kolejną największą liczbę głosów i jest członkiem Knesetu.
- (e) Jeżeli jest tylko jeden kandydat w pierwszych wyborach lub w wyborach ponownych, wybory przeprowadza się w formie głosowania za nim lub przeciw niemu; zostaje on wybrany, jeżeli liczba głosów ważnych oddanych za nim przewyższa liczbę głosów ważnych przeciw niemu.
- (f) Jeżeli żaden z kandydatów nie został wybrany zgodnie z przepisami niniejszego artykułu, przeprowadza się wybory odrębne.
- (g) Wyniki wyborów Premiera ogłasza się w *Reszumat* w terminie 14 dni od dnia wyborów.

Artykuł 14

Objęcie urzędu

- (a) W terminie 45 dni od ogłoszenia wyników wyborów, osoba wybrana na Premiera występuje w Knesecie, przedstawia ministrów Rządu, ogłasza podział zadań i zasady polityki prowadzonej przez Rząd, po czym Premier i ministrowie obejmują urząd pod warunkiem, że przepisy artykułu 33 ustęp (a) i (b) nie zostały naruszone. Premier i ministrowie składają następnie ślubowanie przed Knesetem zgodnie z rotą określoną w ustępie (c), w najkrótszym możliwym terminie.
- (b) Osoba wybrana na Premiera zawiadamia Przewodniczącego Knesetu o swoim zamiarze wystąpienia w Knesecie nie później niż na siedem dni przed upływem terminu określonego w ustępie (a). Jeżeli zawiadomienie nie zostało przekazane podczas sesji Knesetu, Przewodniczący Knesetu zwołuje w tym celu Kneset.
- (c) Rota ślubowania składanego przez Premiera jest następująca:
„Ja (nazwisko) zobowiązuję się jako Premier stać na straży Państwa Izrael i jego praw, sumiennie wypełniać swoje zadania jako Premier i stosować się do decyzji Knesetu.”
Rota ślubowania składanego przez ministrów jest następująca:
„Ja (nazwisko) zobowiązuję się jako członek Rządu stać na straży Państwa Izrael i jego praw, sumiennie wypełniać swoje zadania jako członek Rządu i stosować się do decyzji Knesetu.”

Artykuł 15

Nieutworzenie Rządu

- (a) Jeżeli Rząd nie został utworzony zgodnie z przepisem artykułu 14, przeprowadza się wybory odrębne.
- (b) Jeżeli osoba, która została wybrana na Premiera i nie utworzyła Rządu w opisany wyżej sposób, została powtórnie wybrana na Premiera i powtórnie nie utworzyła Rządu, nie może ona zgłosić swojej kandydatury w kolejnych wyborach odrębnych.

Artykuł 16

Warunki objęcia urzędu ministra

- (a) Osoba, która nie ma prawa kandydować w wyborach do Knesetu, nie może zostać powołana na ministra; jednakże osoba, która zajmowała stanowisko lub sprawowała funkcje określone w artykule 7 Ustawy

Zasadniczej o Knesecie może zostać powołana na ministra pod warunkiem, że zrezygnuje z zajmowanego stanowiska lub sprawowanej funkcji przed powołaniem.

- (b) Osoba skazana za przestępstwo z niskich pobudek nie może zostać powołana na ministra przed upływem dziesięciu lat od dnia, w którym ukończyła odbywanie kary.
- (c) Członek Knesetu, który wystąpił ze swojej frakcji i nie zrzekł się mandatu członka Knesetu, nie może zostać powołany na ministra w czasie tej samej kadencji Knesetu.
- (d) Osoba, która posiada także obywatelstwo innego państwa niż Izrael, nie może zostać powołana na ministra, jeżeli prawo państwa, którego obywatelstwo posiada, umożliwia jej uzyskanie zwolnienia z obywatelstwa, chyba że podjęła wszelkie działania wymagane do uzyskania zwolnienia z obywatelstwa.

Artykuł 17

Ogłaszanie porozumień

- (a) Jeżeli zostało zawarte pisemne porozumienie dotyczące wyboru Premiera lub utworzenia Rządu, lub uchwalenia wotum nieufności dla niego albo porozumienie dotyczące wprowadzenia dodatkowych ministrów w skład Rządu lub powołania wiceministra, strony porozumienia mają obowiązek przekazać pełny jego tekst Sekretarzowi Knesetu w ciągu trzech dni od jego podpisania, ale nie później niż na 48 godzin przed dniem wyborów lub 24 godziny przed przedstawieniem Rządu lub głosowaniem nad wotum zaufania. Przy obliczaniu liczby dni i godzin nie uwzględnia się dni wolnych od pracy oraz szabat. Jeżeli porozumienie zostało zawarte przez grupę osób kandydujących z jednej listy do Knesetu, strony niezwłocznie przekazują kopię porozumienia Sekretarzowi Knesetu.
- (b) Sekretarz Knesetu informuje niezwłocznie Kneset o każdym porozumieniu przekazanym mu zgodnie z niniejszym artykułem, a w okresie kampanii wyborczej informuje również o tym przedstawiciele list kandydatów.
- (c) Po upływie terminu określonego w ustępie (a) nie może zostać podpisane żadne porozumienie dotyczące spraw wymienionych w tym przepisie, chyba że w danym przypadku wyznaczony został nowy termin, umożliwiający ogłoszenie porozumienia, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym artykule.

Artykuł 18

Ograniczenia porozumień

- (a) Jeżeli ustawa przyznaje prawo odwoływania osób ze stanowiska w Knesecie, Rządzie, służbie cywilnej, przedsiębiorstwie działającym na podstawie ustawy, spółce państwowej lub innej instytucji publicznej, nie może zostać zawarte porozumienie ani zaciągnięte zobowiązanie zapewniające określonej osobie trwałe zajmowanie danego stanowiska.
- (b) Nie można ustanawiać żadnych zabezpieczeń ani bezpośrednich, ani pośrednich, w pieniądzu, jego równoważnikach, usługach lub jakichkolwiek innych korzyściach, w celu zapewnienia dotrzymania porozumienia lub zobowiązania określonego w niniejszym artykule, a wszelkie zabezpieczenia tego rodzaju są nieważne.

Artykuł 19

Wotum nieufności

- (a) Kneset może uchwalić wotum nieufności dla Premiera głosami większości swoich członków.
- (b) Uchwalenie wotum nieufności uważa się za równoznaczne z decyzją Knesetu o rozwiązaniu się przed upływem kadencji.

Artykuł 20

Rozwiązanie Knesetu w związku z nieuchwaleniem budżetu

Nieuchwalenie ustawy budżetowej w ciągu trzech miesięcy od początku roku budżetowego uznaje się za równoznaczne z decyzją Knesetu o rozwiązaniu się przed upływem kadencji.

Artykuł 21

Wybory przedterminowe

- (a) Jeżeli Kneset uchwali wotum nieufności dla Premiera lub nie uchwali ustawy budżetowej, tak jak przewiduje to artykuł 20, a także jeżeli Premier rozwiąże Kneset na podstawie artykułu 22, wybory do Knesetu i wybory Premiera przeprowadza się w ostatni wtorek przypadający przed upływem sześćdziesięciu dni od uchwalenia wotum nieufności lub od upływu terminu określonego w artykule 20.
- (b) Artykułów 34 i 35 Ustawy Zasadniczej o Knesecie nie stosuje się do rozwiązania Knesetu zgodnie z artykułami 19 i 20, ani do rozwiązania Knesetu na podstawie artykułu 22; Kneset może jednak określić

wcześniejszą datę wyborów w drodze ustawy przyjętej głosami większości swoich członków w ciągu 14 dni od dnia, w którym wystąpiła przyczyna przeprowadzenia wyborów odrębnych.

- (c) Jeżeli przyczyna wyborów odrębnych nastąpiła w ciągu stu dwudziestu dni poprzedzających pierwotną datę wyborów, o której mowa w artykule 10 ustęp (c), wybory do Knesetu oraz wybory Premiera przeprowadza się w pierwotnym terminie, bez względu na postanowienia ustępów (a) i (b).
- (d) Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają przepisu artykułu 9A Ustawy Zasadniczej o Knesecie.

Artykuł 22

Rozwiązanie Knesetu przez Premiera

- (a) Jeżeli Premier stwierdzi, że większość Knesetu znajduje się w opozycji wobec Rządu i że wskutek tego nie jest możliwe skuteczne funkcjonowanie Rządu, może on za zgodą Prezydenta Państwa rozwiązać Kneset zarządzeniem, które podlega opublikowaniu w Reszumat, a wybory przedterminowe przeprowadza się na zasadach określonych w artykule 21.
- (b) Premier nie może wykonywać uprawnień określonego w niniejszym artykule —
 - (1) w okresie od początku kadencji Knesetu do czasu utworzenia nowego Rządu;
 - (2) w okresie od dnia, w którym Komisja Knesetu podjęła decyzję o wystąpieniu z wnioskiem o złożenie go z urzędu do dnia, w którym Kneset na posiedzeniu plenarnym podejmie decyzję w tej sprawie zgodnie z artykułami 26 i 27.

Artykuł 23

Zrzeczenie się urzędu przez Premiera

- (a) Premier może, po poinformowaniu Rządu o swojej decyzji, zrzec się urzędu, przedkładając Prezydentowi Państwa pisemne oświadczenie o zrzeczeniu się urzędu; zrzeczenie wywołuje skutki 48 godzin po przedłożeniu Prezydentowi listu informującego o zrzeczeniu, chyba że Premier wycofa swoje oświadczenie przed upływem tego czasu.
- (b) Premier, który zrzekł się urzędu, informuje o tym Przewodniczącego Knesetu, a Przewodniczący Knesetu informuje o tym Kneset.
- (c) Jeżeli Premier zrzeka się urzędu, przeprowadza się wybory odrębne.

Artykuł 24

Premier, który przestał piastować mandat członka Knesetu

Jeżeli Premier przestał piastować mandat członka Knesetu, uważa się, że zrzekł się urzędu.

Artykuł 25

Przesłuchanie i postawienie Premiera w stan oskarżenia

- (a) Postępowanie karne przeciwko Premierowi może zostać wszczęte wyłącznie za zgodą Doradcy Prawnego Rządu¹⁴, a akt oskarżenia może zostać wniesiony wyłącznie przez Doradcę Prawnego Rządu.
- (b) Akt oskarżenia przeciw Premierowi jest wnoszony do Sądu Okręgowego w Jerozolimie, który rozpoznaje sprawę w składzie trzech sędziów.
- (c) Sąd, skazując Premiera za przestępstwo, rozstrzyga w wyroku, czy przestępstwo zostało popełnione z niskich pobudek.

Artykuł 26

Złożenie z urzędu w następstwie przestępstwa

- (a) Jeżeli Premier został skazany za przestępstwo z niskich pobudek, Kneset może złożyć go z urzędu decyzją przyjętą przez większość członków Knesetu.
- (b) Komisja Knesetu podejmuje decyzję w sprawie wystąpienia z wnioskiem o złożenie Premiera z urzędu w terminie 30 dni od uprawomocnienia się wyroku. Komisja Knesetu podejmuje decyzję o wystąpieniu z wnioskiem o złożenie Premiera z urzędu większością członków. Jeżeli Komisja Knesetu wystąpiła z wnioskiem o złożenie Premiera z urzędu, przedstawiony wniosek podlega rozpatrzeniu przez Kneset na posiedzeniu plenarnym. Jeżeli Komisja Knesetu nie podejmie decyzji w sprawie przedstawienia wniosku na posiedzeniu plenarnym w przewidzianym terminie, Przewodniczący Knesetu przedstawia sprawę na posiedzeniu plenarnym Knesetu w najbliższym możliwym terminie.
- (c) Żadna decyzja w sprawie złożenia Premiera z urzędu nie może zostać podjęta przez Kneset ani przez Komisję Knesetu, bez uprzedniego umożliwienia Premierowi przedstawienia przed nimi swojego stanowiska.

¹⁴ Termin „Doradca Prawny Rządu” stanowi dosłowne tłumaczenie nazwy używanej w języku hebrajskim. W przekładzie angielskim użyty został termin Attorney-General. Doradca Prawny Rządu jest organem opiniodawczo-doradczym Rządu w dziedzinie prawa, a jednocześnie pełni funkcję prokuratora generalnego.

- (d) Jeżeli Kneset podjął decyzję o złożeniu Premiera z urzędu, przeprowadza się wybory odrębne.
- (e) Przepisów artykułu 42A i 42 B Ustawy Zasadniczej o Knesecie nie stosuje się do Premiera.

Artykuł 27

Złożenie z urzędu przez Kneset

- (a) Kneset może złożyć Premiera z urzędu w drodze uchwały przyjętej przez co najmniej osiemdziesięciu członków Knesetu.
- (b) Wniosek o złożenie Premiera z urzędu może przedstawić Przewodniczącemu Knesetu co najmniej czterdziestu członków Knesetu; Przewodniczący poddaje wniosek pod obrady na posiedzeniu Komisji Knesetu.
- (c) Komisja Knesetu przyjmuje swoje stanowisko w sprawie wniosku i przedstawia je Knesetowi na posiedzeniu plenarnym w terminie trzydziestu dni od dnia wpłynięcia wniosku; jeżeli Komisja Knesetu nie przedstawi swojego stanowiska w tym terminie, Przewodniczący Knesetu przedstawia sprawę na posiedzeniu plenarnym Knesetu w najbliższym możliwym terminie.
- (d) Komisja Knesetu ani Kneset nie mogą podjąć decyzji w sprawie złożenia Premiera z urzędu, jeżeli Premierowi nie zapewni się możliwości przedstawienia przed nimi swojego stanowiska.
- (e) Jeżeli Kneset podjął decyzję o złożeniu Premiera z urzędu, przeprowadza się wybory odrębne.

Artykuł 28

Śmierć Premiera

W razie śmierci Premiera lub trwałej utraty zdolności do sprawowania urzędu przeprowadza się wybory odrębne.

Artykuł 29

Zastępstwo Premiera

- (a) W razie śmierci Premiera, jego trwałej niezdolności do sprawowania urzędu lub złożenia go z urzędu, Rząd powierza pełnienie obowiązków Premiera do czasu objęcia urzędu przez nowego Premiera jednemu z ministrów, sprawujących jednocześnie mandat członka Knesetu.
- (b) Osoba pełniąca obowiązki Premiera posiada wszystkie uprawnienia Premiera, z wyjątkiem prawa rozwiązywania Knesetu.

Artykuł 30

Niezdolność do sprawowania urzędu

- (a) Jeżeli Premier wyjechał z kraju, posiedzenia Rządu zwołuje i przewodniczy im minister wyznaczony przez Premiera.
- (b) Jeżeli Premier jest czasowo niezdolny do pełnienia swoich obowiązków przez okres, który nie przekracza stu kolejnych dni, zastępuje go minister sprawujący mandat członka Knesetu i wyznaczony przez Premiera; jeżeli osoba zastępująca Premiera nie została wyznaczona lub jest ona niezdolna do wykonywania swoich obowiązków, Rząd wyznacza spośród ministrów będących członkami Knesetu osobę zastępującą Premiera do czasu podjęcia obowiązków przez Premiera lub przez osobę, która została wyznaczona przez Premiera.
- (c) Przepis ustępu (a) stosuje się do osoby zastępującej Premiera w czasie pełnienia przez nią obowiązków Premiera.
- (d) Jeżeli po upływie stu dni Premier nie podjął swoich obowiązków, uznaje się, że Premier trwale zaprzestał pełnienia swoich obowiązków i stosuje się przepisy artykułów 28 i 29.

Artykuł 31

Ciągłość urzędowania Premiera i ministrów

- (a) Premier, który zrzekł się urzędu lub wobec którego Kneset uchwalił wotum nieufności, sprawuje urząd do czasu objęcia urzędu przez nowo wybranego Premiera.
- (b) W razie śmierci Premiera, jego trwałej niezdolności do sprawowania urzędu, zrzeczenia się urzędu, złożenia go z urzędu lub uchwalenia wotum nieufności przez Kneset, ministrowie sprawują urzędy do czasu objęcia urzędu przez nowo wybranego Premiera.

Artykuł 32

Ciągłość Rządu

W okresie wyborów do Knesetu i wyborów Premiera oraz wyborów odrębnych, dotychczasowi Premier i ministrowie sprawują urzędy do czasu objęcia urzędu przez Premiera i ministrów nowego Rządu.

Artykuł 33

Ministrowie

- (a) Liczba członków Rządu nie może być większa od osiemnastu ani mniejsza od ośmiu.

- (b) Co najmniej połowa ministrów musi być członkami Knesetu.
- (c) Ministra powołuje się na określony urząd, z tym że minister może być ministrem bez teki.
- (d) Premier może jednocześnie pełnić funkcje ministra powołanego na określony urząd.
- (e) Premier może powołać dodatkowych ministrów w skład Rządu po jego utworzeniu, z zastrzeżeniem ustępu (a) i (b); objęcie urzędu przez ministra powołanego w ten sposób w skład Rządu następuje z chwilą poinformowania przez Premiera Knesetu o powołaniu ministra. Nowy minister niezwłocznie składa ślubowanie zgodnie z rotą określoną w artykule 14 ustęp (c).
- (f) Minister ponosi odpowiedzialność przed Premierem za wypełnianie swoich zadań i ma obowiązek zdawać sprawę Knesetowi ze swojej działalności.

Artykuł 34

Minimalna liczba ministrów

- (a) Jeżeli liczba ministrów łącznie z Premierem nie przekracza ośmiu, żaden minister nie może zostać odwołany ze stanowiska.
- (b) Jeżeli liczba ministrów w Rządzie stanie się mniejsza niż ośmiu, Premier powołuje ministra lub ministrów, w celu osiągnięcia wymaganego minimum; powołania dokonuje się w terminie 72 godzin i do tego czasu żaden minister nie może zostać odwołany; jeżeli wymagane minimum nie zostało osiągnięte zgodnie z tymi przepisami, przeprowadza się wybory odrębne.

Artykuł 35

Zakończenie sprawowania urzędu ministra

- (a) Minister może zrezygnować z udziału w Rządzie, przedkładając Premierowi list informujący o rezygnacji. Działalność ministra w Rządzie kończy się po upływie 48 godzin od chwili, gdy list informujący o rezygnacji wpłynął do Premiera, chyba że przed upływem tego czasu minister wycofa rezygnację.
- (b) Premier może w drodze pisemnego zawiadomienia odwołać ministra ze stanowiska; odwołanie ze stanowiska staje się skuteczne po upływie 48 godzin od przekazania zawiadomienia ministrowi, chyba że Premier wycofa swoją decyzję przed upływem tego okresu.

- (c) Kneset może odwołać ministra ze stanowiska decyzją przyjętą przez co najmniej siedemdziesięciu członków; Kneset może rozpatrywać sprawę o odwołanie ministra wyłącznie na wniosek przedstawiony przez większość członków Komisji Knesetu i wyłącznie po zapewnieniu ministrowi możliwości przedstawienia swojego stanowiska na posiedzeniu Komisji Knesetu oraz na posiedzeniu plenarnym Knesetu.
- (d) Premier informuje o zakończeniu urzędowania przez ministra zarówno Rząd, jak i Kneset podczas sesji lub w inny sposób.

Artykuł 36

Zastępstwo ministra

- (a) Jeżeli minister przestał sprawować urząd lub przebywa poza krajem albo jest czasowo niezdolny do sprawowania urzędu, Premier lub minister wyznaczony przez Premiera pełni obowiązki danego ministra do czasu ponownego podjęcia obowiązków przez ministra lub do czasu powołania następcy; Premier informuje Rząd i Przewodniczącego Knesetu o wyznaczeniu osoby tymczasowo pełniącej obowiązki ministra, a Przewodniczący Knesetu informuje o tym Kneset.
- (b) Czas zastępowania ministra, który przestał sprawować urząd w przypadkach określonych w ustępie (a), nie może przekroczyć trzech miesięcy; po upływie tego czasu Premier, za zgodą Rządu, może powołać na okres nie dłuższy niż rok członka Knesetu na stanowisko ministra w miejsce ministra, który przestał sprawować urząd, przy czym powołanie nie wymaga zatwierdzenia przez Kneset.

Artykuł 37

Wiceministrowie

- (a) Minister powołany na określony urząd może za zgodą Premiera powołać wiceministra przy danym urzędzie, przy czym wiceminister musi zostać powołany spośród członków Knesetu; również Premier może powołać wiceministra w opisany sposób; wiceminister podejmuje obowiązki po poinformowaniu Knesetu przez Rząd o jego powołaniu; wiceminister powołany przez Premiera nazywany jest wiceministrem przy urzędzie Premiera; liczba wiceministrów nie może przekroczyć sześciu.
- (b) Wiceminister podejmuje działania w Knesecie oraz w ramach urzędu ministra z ramienia członka Rządu, który go powołał, i w zakresie spraw, które zostały mu powierzone.

- (c) Członek Knesetu, który wystąpił ze swojej frakcji, nie ustępując z zajmowanego stanowiska po wystąpieniu z frakcji, nie może zostać powołany na stanowisko wiceministra podczas tej samej kadencji Knesetu.

Artykuł 38

Zakończenie sprawowania urzędu wiceministra

- (a) Wiceminister kończy sprawować urząd w następujących przypadkach:
- (1) jeżeli ustąpił ze stanowiska, przedstawiając list informujący o ustąpieniu ze stanowiska członkowi Rządu, który go powołał;
 - (2) jeżeli osoba, która go powołała, przestała być ministrem lub przestała sprawować urząd ministra, na który została powołana, a jeżeli wiceminister był wiceministrem przy urzędzie Premiera — w przypadku, gdy Premier przestał sprawować urząd;
 - (3) jeżeli Premier lub minister, który powołał daną osobę, postanowił odwołać wiceministra;
 - (4) jeżeli wiceminister przestał być członkiem Knesetu.

Artykuł 39

Premier a funkcjonowanie Rządu

- (a) Premier ma prawo:
- (1) określać zadania ministrów;
 - (2) zmieniać rozdział zadań między ministrów;
 - (3) przenosić uprawnienia i obowiązki nie określone w ustawie z jednego ministra na innego;
 - (4) przenosić zakres zadań z jednego urzędu na inny;
 - (5) tworzyć poszczególne urzędy rządowe, łączyć je, dzielić, znosić lub ustanawiać nowe urzędy, przy czym ma on obowiązek poinformować o tym Kneset;
 - (6) ustanawiać stałe lub nadzwyczajne komitety rządowe właściwe w określonych sprawach; po utworzeniu komitetu Rząd może podejmować działania poprzez komitet.
- (a1) Wewnątrz Rządu działa Komitet Ministerialny do Spraw Bezpieczeństwa Narodowego, w skład którego wchodzi Premier jako przewodniczący, Minister Obrony, Minister Sprawiedliwości, Minister Spraw Zagranicznych; na wniosek Premiera Rząd może powołać dalszych członków, jednakże liczba członków nie może przekroczyć dziewięciu.

- (b) Uprawnienie przyznane przez ustawę określone ministrowi może zostać w całości lub w części przekazane przez Premiera innemu ministrowi; decyzja podjęta na podstawie tego przepisu podlega zatwierdzeniu przez Rząd.
- (c) Premier kieruje pracami Rządu; tryb działania i zasady głosowania Rządu oraz jego organów określa Premier w formie regulaminu.
- (d) Rząd podejmuje decyzje większością głosów; w razie równej liczby głosów Premierowi przysługuje dodatkowy głos.
- (e) Rząd posiada stały zespół doradców do spraw bezpieczeństwa narodowego, powoływany i kierowany przez Premiera; Premier może powierzyć zespołowi doradztwo w innych dziedzinach.

Artykuł 40

Uprawnienia Rządu

Rząd jest upoważniony do działania w imieniu państwa i do podejmowania, zgodnie z ustawami, wszelkich działań, które nie zostały powierzone innym organom.

Artykuł 41

Przekazywanie uprawnień

- (a) Z wyjątkiem uprawnień przyznanych na podstawie niniejszej Ustawy Zasadniczej, uprawnienia przyznane Rządowi przez prawo mogą zostać przekazane jednemu z ministrów.
- (b) Uprawnienia przyznane ministrowi przez ustawę, a także uprawnienia przyznane mu na podstawie przepisu artykułu 39 ustęp (b), z wyjątkiem uprawnienia do wydawania rozporządzeń, mogą zostać przekazane w całości lub w części albo pod określonymi warunkami urzędnikom państwowym.
- (c) Uprawnienia przekazane ministrowi przez Rząd, z wyjątkiem uprawnienia do wydawania rozporządzeń, mogą zostać przekazane w całości lub w części albo pod określonymi warunkami urzędnikom państwowym, jeżeli Rząd upoważnił do tego ministra.
- (d) W niniejszym artykule oraz w artykule 39 ustęp (b)
 - (1) przez uprawnienia przyznane rządowi lub ministrowi rozumie się również obowiązki;
 - (2) przez ministra rozumie się również Premiera.
- (e) Przepisy niniejszego artykułu stosuje się, jeżeli odmienne założenie nie wynika z ustawy, która przyznaje uprawnienie lub nakłada obowiązek.

Artykuł 42

Przejęcie uprawnień

Minister, w tym również Premier, któremu powierzono wykonanie ustawy, może przejąć wszelkie uprawnienia przyznane przez ustawę urzędnikowi państwowemu, z wyjątkiem uprawnień o charakterze sądowniczym, pod warunkiem, że odmienne założenie nie wynika z ustawy; minister może działać w opisany sposób w określonej sprawie lub przez określony czas.

Artykuł 43

Zakaz podejmowania dodatkowych zajęć

Premier, ministrowie i wiceministrowie wykonują swoje obowiązki w dobrej wierze i mogą podejmować działalność gospodarczą lub publiczną wyłącznie w zakresie i zgodnie z zasadami określonymi przez Rząd.

Artykuł 44

Tajność

- (a) Obrady i decyzje Rządu oraz komitetów rządowych dotyczące niżej wymienionych spraw są tajne, a ich ujawnienie lub publikacja są zakazane; tymi sprawami są:
- (1) bezpieczeństwo Państwa,
 - (2) stosunki zagraniczne Państwa,
 - (3) sprawy, wymienione w zarządzeniu wydanym w celu wykonania niniejszego przepisu, co do których Rząd uznaje, że tajność ma istotne znaczenie dla Państwa;
 - (4) sprawa, którą Rząd postanowił zachować w tajemnicy, z tym że zakaz ujawniania i publikowania informacji o danej sprawie może zostać nałożony wyłącznie na osoby, które wiedzą o tej decyzji.
- (b) Przepisu ustępu (a) nie stosuje się do spraw, w przypadku których Rząd, Premier lub osoby upoważnione przez Rząd lub Premiera zezwolili na publikację informacji, a także do spraw, w przypadku których publikacja informacji jest nakazana przez prawo.

Artykuł 45

Wynagrodzenie i emerytury

Wynagrodzenie Premiera, ministrów i wiceministrów oraz inne świadczenia wypłacane podczas sprawowania urzędu lub po zakończeniu sprawowania urzędu wymienionym osobom, a także po ich śmierci — ich najbliższemu krewnym, określa ustawa albo decyzja Knesetu lub komisji powołanej w tym celu przez Kneset.

Artykuł 46
Sekretarz Rządu

Rząd, na wniosek Premiera, powołuje sekretarza Rządu i określa jego zadania.

Artykuł 47
Rozporządzenia

- (a) Premier oraz ministrowie, którym powierzone zostało wykonanie ustawy, mają prawo wydawania rozporządzeń w celu jej wykonania.
- (b) Ustawa może upoważnić Premiera lub ministra do wydania rozporządzenia w sprawach określonych w upoważnieniu.

Artykuł 48
Kontrola Knesetu nad prawodawstwem rządowym

- (a) Rozporządzenia wydane przez Premiera lub ministra ustanawiające sankcje karne za ich naruszenie nie mogą wejść w życie, jeżeli nie zostały zatwierdzone przed ich ogłoszeniem przez komisję Knesetu właściwą w sprawach, których dotyczą; jeżeli komisja nie podejmie decyzji o zatwierdzeniu lub odrzuceniu rozporządzenia w terminie 30 dni do jego przedłożenia, uznaje się, że rozporządzenie zostało zatwierdzone.
- (b) Żadne postanowienie niniejszego artykułu nie narusza przepisów Ustawy Zasadniczej lub innej ustawy dotyczących rozporządzeń.

Artykuł 49
Ogłoszenie stanu zagrożenia państwa

- (a) Jeżeli Kneset stwierdzi, że państwo znajduje się w stanie zagrożenia, może on, z własnej inicjatywy lub na wniosek Rządu, ogłosić, że istnieje stan zagrożenia państwa.
- (b) Akt ogłoszenia stanu zagrożenia państwa obowiązuje przez czas w nim określony, ale nie dłużej niż przez jeden rok; Kneset może ponownie ogłosić stan zagrożenia państwa w sposób wyżej określony.
- (c) Stan zagrożenia państwa może zostać ogłoszony przez Rząd, jeżeli Rząd stwierdzi, że istnieje stan zagrożenia państwa i że sytuacja wymaga niezwłocznego ogłoszenia stanu zagrożenia państwa, zanim możliwe będzie zebranie się Knesetu na posiedzenie. Akt ogłoszenia traci moc obowiązującą po upływie siedmiu dni od jego wydania, jeżeli nie został wcześniej zatwierdzony lub uchylony przez Kneset de-

cyzją przyjętą przez większość członków Knesetu; jeżeli Kneset nie zbierze się na posiedzenie, Rząd może ponownie ogłosić stan zagrożenia państwa na podstawie niniejszego ustępu.

- (d) Akt ogłoszenia stanu zagrożenia państwa wydany przez Kneset lub przez Rząd jest publikowany w *Reszumat*; jeżeli jego opublikowanie w *Reszumat* nie jest możliwe, akt ten publikuje się w inny stosowny sposób, a informacja o tym musi zostać opublikowana w *Reszumat* w najkrótszym możliwym terminie.
- (e) Kneset może w każdej chwili uchylić akt ogłoszenia stanu zagrożenia państwa; informacja o uchyleniu publikowana jest w *Reszumat*.

Artykuł 50

Stan zagrożenia państwa

- (a) W czasie stanu zagrożenia państwa Rząd może wydawać rozporządzenia nadzwyczajne w celu zapewnienia obrony Państwa, bezpieczeństwa publicznego oraz zaopatrzenia i funkcjonowania podstawowych służb; rozporządzenia nadzwyczajne są przedstawiane Komisji Spraw Zagranicznych i Bezpieczeństwa w najkrótszym możliwym terminie po ich wydaniu.
- (b) Jeżeli Premier uzna, że zwołanie Knesetu nie jest możliwe, a zachodzi bezpośrednia i nagła potrzeba wydania rozporządzenia nadzwyczajnego, może on wydać rozporządzenie nadzwyczajne lub upoważnić do tego ministra.
- (c) Rozporządzenia nadzwyczajne mogą zmieniać ustawy, czasowo zawieszać ich stosowanie lub określać warunki ich stosowania, mogą również nakładać lub powiększać podatki, lub inne obowiązkowe świadczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- (d) Rozporządzenia nadzwyczajne nie mogą zamykać drogi sądowej, nakładać kar z mocą wsteczną, ani zezwalać na naruszenia godności ludzkiej.
- (e) Stanowienie rozporządzeń nadzwyczajnych, podejmowanie na ich podstawie działań i środków oraz wykonywanie uprawnień są dopuszczalne wyłącznie w zakresie uzasadnionym stanem zagrożenia państwa.
- (f) Rozporządzenia nadzwyczajne tracą moc obowiązującą po upływie trzech miesięcy od ich wydania, chyba że okres ich obowiązywania został przedłużony ustawą albo że zostały one uchylone przez Kneset w drodze ustawy lub na podstawie decyzji przyjętej przez większość członków Knesetu.

- (g) Rozporządzenia nadzwyczajne wchodzą w życie z dniem ich ogłoszenia w *Reszumat*; jeżeli ich ogłoszenie w *Reszumat* nie jest możliwe, podejmuje się inne odpowiednie środki w celu ich ogłoszenia, muszą one jednak zostać ogłoszone w *Reszumat* najszybciej jak to jest możliwe.
- (h) Jeżeli stan zagrożenia państwa zakończył się, wydane rozporządzenia zachowują moc przez czas wyżej określony, jednakże nie dłużej niż przez sześćdziesiąt dni od zakończenia stanu nadzwyczajnego; rozporządzenia nadzwyczajne, których czas obowiązywania został przedłużony ustawą, zachowują moc obowiązującą.

Artykuł 51

Wypowiedzenie wojny

- (a) Państwo może rozpocząć wojnę wyłącznie na podstawie decyzji Rządu.
- (b) Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie może stać na przeszkodzie podjęcia kroków militarnych niezbędnych dla obrony Państwa i bezpieczeństwa publicznego.
- (c) Informacja o decyzji Rządu o rozpoczęciu wojny na podstawie ustępu (a) jest przedstawiana Komisji Knesetu do Spraw Zagranicznych i Bezpieczeństwa, najszybciej jak to jest możliwe; ponadto Premier informuje Kneset na posiedzeniu plenarnym o rozpoczęciu wojny najszybciej jak jest to możliwe; informacja o działaniach militarnych określonych w ustępie (b) przekazywana jest Komisji Knesetu do Spraw Zagranicznych i Bezpieczeństwa, najszybciej jak jest to możliwe.

Artykuł 52

Rząd a komisje Knesetu

- (a) Rząd udziela Knesetowi i jego komisjom informacji na ich żądanie i udziela im pomocy w zakresie wykonywania ich zadań; specjalne regulacje zostaną ustanowione ustawą w celu ochrony informacji niejawnych, jeżeli wymaga tego ochrona bezpieczeństwa Państwa, stosunków międzynarodowych lub międzynarodowych więzi handlowych albo ochrona uprawnień przyznanych przez ustawę.
- (b) Kneset, na wniosek co najmniej czterdziestu członków, może odbyć posiedzenie z udziałem Premiera poświęcone określonej sprawie; wnioski takie nie mogą być składane częściej niż raz w miesiącu.
- (c) Kneset może zażądać od ministra obecności na swoim posiedzeniu; podobne uprawnienie ma każda z komisji Knesetu w zakresie swoich zadań.

- (d) Każda komisja Knesetu może, w zakresie wykonywania swoich zadań, pod kontrolą właściwego ministra i za jego wiedzą, żądać stawiennictwa urzędnika państwowego lub innej osoby określonej w ustawie.
- (e) Premier i ministrowie mogą zabierać głos na posiedzeniach Knesetu i jego komisji.
- (f) Sprawy szczegółowe związane z wykonaniem niniejszego artykułu mogą zostać uregulowane w ustawie lub w regulaminie Knesetu.

Artykuł 53

Nadrzędność wobec rozporządzeń nadzwyczajnych

Bez względu na przepisy innych ustaw, rozporządzenia nadzwyczajne nie mogą zmieniać niniejszej Ustawy Zasadniczej, czasowo jej zawieszać, ani określać warunków jej stosowania.

Artykuł 54

Informowanie Knesetu

- (a) Rząd informuje Kneset o następujących sprawach:
 - (1) o powołaniu osoby zastępującej Premiera lub powołaniu Premiera;
 - (2) o złożeniu urzędu lub śmierci Premiera;
 - (3) o rezygnacji lub śmierci ministra;
 - (4) o przekazaniu uprawnień jednego urzędu innemu urzędowi;
 - (5) o zakończeniu sprawowania urzędu przez wiceministra.
- (b) Informacja przekazywana jest Knesetowi podczas posiedzenia, a jeżeli Kneset nie obraduje — Przewodniczącemu Knesetu, który przekazuje informację członkom Knesetu.

Artykuł 55

Informacje ogłaszane w *Reszumat*

- (a) Kneset ogłasza w *Reszumat* informację:
 - (1) o uchwaleniu przez Kneset wotum nieufności dla Premiera;
 - (2) o złożeniu Premiera z urzędu;
 - (3) o odwołaniu ministra przez Kneset;
 - (4) o zgodzie Knesetu udzielonej na podstawie artykułu 39 ustęp (b);
 - (5) o decyzji podjętej na podstawie artykułu 45;
 - (6) o nieuchwaleniu ustawy budżetowej, w przypadku określonym w artykule 20.

(b) Rząd ogłasza w *Reszumat* informację:

- (1) o przedstawieniu Rządu Knesetowi, ministrach wchodzących w skład Rządu i rozdziale zadań między nimi;
- (2) o powołaniu dodatkowego ministra w skład Rządu;
- (3) o przejęciu uprawnień na podstawie artykułu 42;
- (4) o decyzjach Premiera podjętych na podstawie artykułu 39 ustęp (a) punkt (1) do (5);
- (5) o powołaniu i odwołaniu wiceministra;
- (6) o powołaniu Sekretarza Rządu;
- (7) o odwołaniu ministra przez Premiera.

Artykuł 56

Stabilność ustawy

- (a) Niniejsza Ustawa Zasadnicza może zostać zmieniona wyłącznie głosami większości członków Knesetu; jednakże przepis, który stanowi, że dana decyzja Knesetu wymaga przyjęcia przez określoną liczbę jego członków, może zostać zmieniony wyłącznie przez identyczną liczbę jego członków; większość określona w niniejszym artykule jest wymagana przy podejmowaniu decyzji przez Kneset w pierwszym, drugim i trzecim czytaniu; w niniejszym artykule przez „zmianę” rozumie się zarówno zmianę wyraźną, jak i zmianę dorozumianą.
- (b) Przepisów niniejszego artykułu nie stosuje się do artykułów 57–63.

Artykuł 57

Zmiana Ustawy Zasadniczej o Knesecie

[Art. 57 wprowadza poprawki do Ustawy Zasadniczej o Knesecie. Poprawki te zostały uwzględnione w tekście ustawy]

Artykuł 58

Zmiana Ustawy Zasadniczej o Gospodarce Finansowej Państwa

[Art. 58 wprowadza poprawki do Ustawy Zasadniczej o Gospodarce Finansowej Państwa. Poprawki te zostały uwzględnione w tekście ustawy]

Artykuł 59

Zmiana Dekretu nr 17 o prawie i administracji

Skreśla się artykuł 8 i artykuł 9 Dekretu o prawie i administracji z roku 5718 — 1948.

Artykuł 60

Zmiana Dekretu nr 17 o dowodach

W dziale 2 rozdział 3 Dekretu o dowodach (nowa wersja) z roku 5731 — 1971 przed artykułem 20 dodaje się:

„Artykuł 19 A Dowody działań Rządu

- (a) Dokument wydany przez Rząd jest podpisany przez Premiera lub przez ministra upoważnionego przez Premiera albo przez Sekretarza Rządu.
- (b) Pisemne oświadczenie wydane przez Sekretarza Rządu stwierdzające, że Rząd podjął określone działanie stanowi dowód, że działanie to zostało podjęte, tak jak stwierdzono to w oświadczeniu.”

Artykuł 61

Uchylenie Ustawy Zasadniczej o Rządzie

Traci moc Ustawa Zasadnicza o Rządzie [z 1968 r.].

Artykuł 62

Zmiana Ustawy nr 27 o wyborach do Knesetu [pominięty]

Artykuł 63

Wejście w życie i zakres stosowania

- (a) Przepisy niniejszej Ustawy Zasadniczej stosuje się do wyborów Premiera i do utworzenia Rządu począwszy od wyborów do Knesetu czternastej kadencji.
- (b) Z zastrzeżeniem przepisu ust. (a), niniejsza Ustawa Zasadnicza wchodzi w życie w pierwszym dniu urzędowania Premiera wybranego zgodnie z przepisem ust. (a).

Artykuł 64

Przepisy przejściowe

- (a) Uznaje się, że z dniem wejścia w życie niniejszej Ustawy Zasadniczej został wprowadzony stan nadzwyczajny na podstawie artykułu 49 ustęp (a) niniejszej Ustawy Zasadniczej.
- (b) Tak długo, jak istnieje stan zagrożenia państwa wprowadzony ustępem (a), zachowują moc obowiązującą wszelkie ustawy zawierające przepis uzależniający ich obowiązywanie od trwania stanu zagrożenia państwa ogłoszonego na podstawie artykułu 9 Dekretu o prawie i administracji z roku 5708 — 1948.

- (c) Ilekroć w ustawach jest mowa o stanie zagrożenia państwa, ogłoszonym na podstawie artykułu 9 Dekretu o prawie i administracji z roku 5708 — 1948, rozumie się przez to stan zagrożenia państwa ogłoszony na podstawie artykułu 49 niniejszej Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 65

Ogłoszenie

Niniejsza ustawa wchodzi w życie 30 dni po jej uchwaleniu.

BIBLIOTEKA
SEJMOWA

USTAWA ZASADNICZA O GOSPODARCE FINANSOWEJ PAŃSTWA¹⁵

Artykuł 1

Podatki, przymusowe pożyczki oraz opłaty

- (a) Podatki, przymusowe pożyczki oraz inne przymusowe świadczenia mogą być nakładane, a ich wysokość zmieniana wyłącznie w drodze ustawy lub na podstawie ustawy; dotyczy to również opłat.
- (b) Jeżeli wysokość podatków, przymusowych pożyczek albo innych świadczeń obowiązkowych lub opłat na rzecz Skarbu nie została ustalona w samej ustawie, a ustawa nie stanowi, że wysokości ustalane w drodze rozporządzenia podlegają zatwierdzeniu przez Kneset lub komisję Knesetu przed wydaniem rozporządzenia albo w terminie określonym w ustawie, ich ustalenie w rozporządzeniu podlega zatwierdzeniu przez Kneset lub komisję Knesetu upoważnioną przez Kneset przed wydaniem rozporządzenia albo w terminie określonym w ustawie.

Artykuł 2

Majątek państwowy

Czynności prawne dotyczące majątku państwowego oraz nabywanie praw i zaciąganie zobowiązań w imieniu państwa dokonywane są przez osoby upoważnione przez ustawę lub na podstawie ustawy.

Artykuł 3

Budżet państwa

- (a) (1) Budżet państwa jest uchwalany w formie ustawy.
(2) Budżet jest uchwalany na jeden rok i określa przewidywane i planowane wydatki rządowe.
- (b) (1) Rząd przedkłada Knesetowi projekt ustawy budżetowej w terminie określonym przez Kneset lub przez komisję Knesetu upoważnioną w tym zakresie przez Kneset, ale nie później niż na sześćdziesiąt dni przed rozpoczęciem roku budżetowego.

¹⁵ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1975 r.

- (2) Ustawa budżetowa ma charakter szczegółowy.
- (3) Szczegółowy projekt budżetu Ministerstwa Obrony nie jest przedkładany Knesetowi, ale wspólnej podkomisji Komisji Finansów oraz Komisji Spraw Zagranicznych i Bezpieczeństwa, funkcjonujących w Knesecie.
- (4) Do projektu ustawy budżetowej załącza się oszacowanie źródeł finansowania budżetu.
- (c) W razie potrzeby Rząd może przedstawić projekt dodatkowej ustawy budżetowej w ciągu roku finansowego.
- (d) Jeżeli Rząd dojdzie do wniosku, że ustawa budżetowa nie zostanie uchwalona przed rozpoczęciem roku finansowego, może przedstawić projekt ustawy o prowizorium budżetowym.
- (e) Minister Finansów przedkłada corocznie Knesetowi sprawozdanie z wykonania budżetu. Szczegóły określa ustawa.

Artykuł 3A Budżet wieloletni

- (a) Przed rozpoczęciem każdego roku finansowego Rząd opracowuje wieloletni plan budżetowy, który obejmuje projekt budżetu na najbliższy rok oraz plan dotyczący budżetu na kolejne dwa lata.
- (b) Rząd przedkłada Knesetowi wieloletni plan budżetowy wraz z projektem ustawy budżetowej.
- (c) Każdy projekt ustawy finansowej powinien opierać się na wieloletnim planie budżetowym opracowanym i przedstawionym Knesetowi w roku poprzednim.

Artykuł 3B Nieuchwalenie ustawy budżetowej

- (a) Jeżeli ustawa budżetowa nie zostanie uchwalona przed rozpoczęciem roku finansowego, Rząd upoważniony jest do dokonywania wydatków w wysokości równej, w każdym okresie miesięcznym, jednej dwunastej wydatków budżetowych zaplanowanych na rok poprzedni, powiększonej zgodnie ze wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłoszonym przez Centralny Urząd Statystyczny.
- (b) Środki budżetowe, zgodnie z ustępem (a), są przeznaczane w pierwszej kolejności na realizację obowiązków prawnych, umów oraz umów międzynarodowych; pozostała część jest wykorzystywana

przez Rząd wyłącznie w celu zapewnienia funkcjonowania podstawowych instytucji i realizacji podstawowych zadań przewidzianych w poprzedniej ustawie budżetowej.

- (c) Niniejszy artykuł może zostać zmieniony wyłącznie głosami większości członków Knesetu.

Artykuł 4

Znaki pieniężne papierowe i metalowe

Drukowanie znaków pieniężnych papierowych i wytwarzanie znaków pieniężnych metalowych oraz wprowadzanie ich do obiegu odbywa się zgodnie z ustawą.

Artykuł 5

Kontrola

Gospodarka finansowa Państwa podlega kontroli sprawowanej przez Kontrolera Państwowego.

USTAWA ZASADNICZA O SIŁACH ZBROJNYCH¹⁶

Artykuł 1

Obrona

Obronne Siły Zbrojne Izraela są siłami zbrojnymi państwa.

Artykuł 2

Podległość władzy cywilnej

- (a) Siły Zbrojne podlegają władzy Rządu.
- (b) Ministrem odpowiedzialnym z ramienia Rządu za Siły Zbrojne jest Minister Obrony.

Artykuł 3

Szef Sztabu Generalnego

- (a) Najwyższy szczebel dowodzenia w siłach zbrojnych stanowi Szef Sztabu Generalnego.
- (b) Szef Sztabu Generalnego podlega władzy Rządu i jest podporządkowany Ministrowi Obrony.
- (c) Szef Sztabu Generalnego jest mianowany przez Rząd na wniosek Ministra Obrony.

Artykuł 4

Obowiązek służby i pobór

Obowiązek służby w Siłach Zbrojnych oraz pobór do Sił Zbrojnych są normowane w ustawie lub na podstawie ustawy.

Artykuł 5

Zarządzenia i rozkazy w Siłach Zbrojnych

Prawo wydawania zarządzeń i rozkazów w Siłach Zbrojnych jest normowane w ustawie lub na podstawie ustawy.

Artykuł 6

Inne siły zbrojne

Siły zbrojne inne niż Obronne Siły Zbrojne Izraela mogą być ustanawiane i utrzymywane wyłącznie na podstawie ustawy.

¹⁶ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1976 r.

USTAWA ZASADNICZA O JEROZOLIMIE, STOLICY IZRAELA¹⁷

Artykuł 1

Jerozolima stolicą Izraela

Jerozolima, cała i zjednoczona, jest stolicą Izraela.

Artykuł 2

Siedziba Prezydenta, Knesetu, Rządu oraz Sądu Najwyższego

Jerozolima jest siedzibą Prezydenta Państwa, Knesetu, Rządu oraz Sądu Najwyższego.

Artykuł 3

Ochrona Miejsc Świętych

Miejsca Święte podlegają ochronie przed profanacją i wszelkimi innymi naruszeniami, a także przed wszelkimi działaniami, które mogą utrudniać wyznawcom różnych religii wolny dostęp do miejsc, uważanych przez nich za święte, lub naruszać ich uczucia względem tych miejsc.

Artykuł 4

Rozwój Jerozolimy

- (a) Rząd podejmuje działania na rzecz rozwoju i dobrobytu Jerozolimy oraz dobra jej mieszkańców, przeznaczając na ten cel specjalne środki finansowe, obejmujące specjalną subwencję dla Miasta Jerozolima (Rady Miasta Stołecznego) udzielaną za zgodą Komisji Finansów Knesetu.
- (b) Jerozolimie zapewnia się pierwszeństwo w działalności władz państwowych, tak aby umożliwić jej dalszy rozwój w dziedzinie gospodarki i w innych dziedzinach.
- (c) Rząd utworzy specjalny organ lub specjalne organy dla wprowadzenia w życie niniejszego artykułu.

¹⁷ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1980 r.

USTAWA ZASADNICZA O SĄDOWNICTWIE¹⁸

Rozdział I ZASADY PODSTAWOWE

Artykuł 1 Władza sądownicza

- (a) Władzę sądowniczą sprawują następujące sądy:
- (1) Sąd Najwyższy,
 - (2) sądy okręgowe,
 - (3) sądy rejonowe;
 - (4) wszelkie inne sądy określone przez ustawę jako sądy.
- W niniejszej ustawie przez „sędziów” rozumie się sędziów wymienionych wyżej sądów.
- (b) Władzę sądowniczą sprawują również określone przez ustawę:
- (1) trybunały religijne¹⁹,
 - (2) inne trybunały,
 - (3) inne władze.
- (c) Żaden sąd ani trybunał nie może zostać ustanowiony dla rozpoznania określonej sprawy.

Artykuł 2 Niezawisłość

Osoba sprawująca władzę sądowniczą nie podlega żadnej władzy z wyjątkiem ustawy.

Artykuł 3 Jawność postępowania

Postępowanie sądowe jest jawne, chyba że ustawa stanowi inaczej lub sąd postanowi inaczej na podstawie ustawy.

¹⁸ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1984 r.

¹⁹ Trybunał religijny — w języku hebrajskim „bejt din”.

Rozdział II SĘDZIOWIE

Artykuł 4

Powoływanie sędziów

- (a) Sędziowie powoływani są przez Prezydenta Państwa spośród osób wybranych przez Komisję do Spraw Powoływania Sędziów.
- (b) Komisja składa się z dziewięciu członków, a mianowicie: z Przewodniczącego Sądu Najwyższego, dwóch innych sędziów Sądu Najwyższego wybranych przez zgromadzenie sędziów tego sądu, Ministra Sprawiedliwości oraz innego ministra wskazanego przez Rząd, dwóch deputowanych do Knesetu wybranych przez Kneset, dwóch przedstawicieli Izby Adwokackiej wybranych przez Krajową Radę Izby. Minister Sprawiedliwości jest przewodniczącym Komisji.
- (c) Komisja może działać, nawet jeżeli liczba jej członków zmniejszyła się, pod warunkiem że liczba ta nie jest mniejsza niż siedem.

Artykuł 5

Obywatelstwo

Sędzią może być wyłącznie obywatel Izraela.

Artykuł 6

Ślubowanie

Osoba powołana na stanowisko sędziego składa ślubowanie przed Prezydentem Państwa. Rota ślubowania jest następująca:

„Ślubuję dochować wierności Państwu Izrael i jego prawom, rzetelnie wymierzać sprawiedliwość oraz nie naruszać prawa i zachować bezstronność.”

Artykuł 7

Okres piastowania stanowiska

Okres piastowania stanowiska sędziego rozpoczyna się z chwilą złożenia przysięgi i kończy się wyłącznie wskutek:

- (1) przejścia na emeryturę;
- (2) zrzeczenia się stanowiska;
- (3) wyboru lub powołania na stanowisko, którego piastun nie może kandydować do Knesetu;

- (4) decyzji Komisji do Spraw Powoływania Sędziów podjętej na wniosek Przewodniczącego Komisji lub Prezesa Sądu Najwyższego głosami co najmniej siedmiu członków Komisji;
- (5) orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego.

Artykuł 8

Sędziowie emerytowani

Sędzia, który przeszedł na emeryturę, może zostać powołany na stanowisko sędziego, przy czym czas piastowania stanowiska oraz tryb i warunki powołania określa ustawa.

Artykuł 9

Ograniczenia w zakresie przeniesienia na inne stanowisko

- (a) Sędzia może zostać przeniesiony na stałe z miejscowości, w której zajmuje stanowisko, do innej miejscowości, wyłącznie za zgodą Prezesa Sądu Najwyższego lub na podstawie orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego.
- (b) Sędzia nie może zostać przeniesiony bez swojej zgody na stanowisko w sądzie niższego szczebla.

Artykuł 10

Wynagrodzenie i inne świadczenia

- (a) Wynagrodzenie sędziów i inne świadczenia, wypłacane w okresie zajmowania stanowiska lub po jego zwolnieniu albo wypłacane po śmierci sędziego jego bliskim określa ustawa albo decyzja Knesetu lub komisji Knesetu, upoważnionej przez Kneset w tym zakresie.
- (b) Nie można podjąć decyzji o zmniejszeniu wynagrodzenia dotyczącej wyłącznie sędziów.

Artykuł 11

Zakaz podejmowania dodatkowych zajęć

Sędzia nie może podejmować dodatkowych zajęć ani sprawować funkcji publicznych, chyba że wyrażą na to zgodę Prezes Sądu Najwyższego oraz Minister Sprawiedliwości.

Artykuł 12

Postępowanie karne

- (a) Postępowanie przygotowawcze przeciw sędziemu może zostać wszczęte wyłącznie za zgodą Doradcy Prawnego Rządu, a akt oskarżenia przeciw sędziemu może zostać wniesiony wyłącznie przez Doradcę Prawnego Rządu.

- (b) Sprawa karna przeciw sędziemu jest rozpoznawana przez Sąd Okręgowy w składzie trzech sędziów, chyba że sędzia wyrazi zgodę na rozpoznanie sprawy na ogólnych zasadach.
- (c) Niniejszego artykułu nie stosuje się w odniesieniu do typów przestępstw określonych przez ustawę.

Artykuł 13

Postępowanie dyscyplinarne

- (a) Sędziowie podlegają jurysdykcji Sądu Dyscyplinarnego.
- (b) W skład Sądu Dyscyplinarnego wchodzi sędziowie oraz sędziowie emerytowani, powołani przez Prezesa Sądu Najwyższego.
- (c) Przesłanki wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, zasady wnoszenia skarg, skład sądu, uprawnienia Sądu Dyscyplinarnego oraz rodzaje środków dyscyplinarnych, które może on wymierzać, określa ustawa. Zasady postępowania muszą być zgodne z ustawą.

Artykuł 14

Zawieszenie

W razie wniesienia skargi lub aktu oskarżenia przeciw sędziemu, Prezes Sądu Najwyższego może zawiesić sędziego w piastowaniu stanowiska na określony przez siebie czas.

Rozdział III

SĄDY

Artykuł 15

Sąd Najwyższy

- (a) Siedzibą Sądu Najwyższego jest Jerozolima.
- (b) Sąd Najwyższy rozpoznaje środki odwoławcze od wyroków i innych rozstrzygnięć sądów okręgowych.
- (c) Sąd Najwyższy pełni również funkcję Wysokiego Trybunału Sprawiedliwości. Działając w tym charakterze, rozpoznaje on sprawy, w których uznaje za konieczne przyznanie ochrony prawnej ze względu na interes sprawiedliwości i które nie należą do właściwości innego sądu lub trybunału.
- (d) Bez uszczerbku dla ogólnego charakteru przepisu ustępu (c), Sąd Najwyższy, działając jako Wysoki Trybunał Sprawiedliwości, ma prawo:

- (1) nakazać uwolnienie osób bezprawnie zatrzymanych lub aresztowanych;
 - (2) nakazać władzom państwowym, władzom lokalnym, osobom, które wchodzą w skład wymienionych władz oraz innym osobom, które wykonują zadania publiczne zgodnie z ustawą, aby podjęły czynność należącą do ich prawnie określonego zakresu obowiązków lub zaniechały podjęcia takiej czynności, lub też — jeżeli zostały wybrane lub powołane niezgodnie z prawem — aby powstrzymały się od podejmowania działań;
 - (3) nakazać sądom, trybunałom oraz organom lub osobom sprawującym, zgodnie z ustawą, władzę sądowniczą lub quasi-sądowniczą, z wyjątkiem sądów, o których mowa w niniejszej ustawie, oraz trybunałów religijnych, aby rozpoznały określoną sprawę, powstrzymały się od rozpoznania określonej sprawy, kontynuowały rozpoznawanie określonej sprawy, unieważniły postępowanie, które zostało przeprowadzone w sposób nieprawidłowy lub uchyliły rozstrzygnięcie wydane w sposób nieprawidłowy.
 - (4) nakazać trybunałom religijnym, aby rozpoznały określoną sprawę należącą do ich właściwości, powstrzymały się od rozpoznania lub kontynuowały rozpoznawanie określonej sprawy nie należącej do ich właściwości, z tym zastrzeżeniem, że Sąd Najwyższy nie rozpozna wniosku na podstawie niniejszego punktu, jeżeli zainteresowany nie podniósł zarzutu dotyczącego jurysdykcji przy pierwszej sposobności; jeżeli zainteresowany nie miał możliwości podniesienia takiego zarzutu do czasu wydania rozstrzygnięcia przez trybunał religijny, Sąd Najwyższy może unieważnić postępowanie lub uchylić orzeczenie trybunału religijnego wydane bez podstawy prawnej.
- (e) Inne uprawnienia Sądu Najwyższego określa ustawa.

Artykuł 16

Inne sądy

Ustanawianie sądów okręgowych, sądów rejonowych i innych sądów, określanie ich uprawnień, siedziby oraz zakresu właściwości jest dokonywane na podstawie ustawy.

Artykuł 17

Odwołanie

Strony mają prawo wniesienia środka odwoławczego od orzeczenia sądu pierwszej instancji, z wyjątkiem orzeczenia Sądu Najwyższego.

Artykuł 18

Dalsze rozpoznawanie sprawy

Sprawa rozstrzygnięta przez Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów może stanowić przedmiot dalszego rozpoznania w składzie pięciu sędziów, w przypadkach i w trybie określonych w ustawie.

Artykuł 19

Wznowienie postępowania

Postępowanie karne zakończone prawomocnym orzeczeniem może zostać wznowione w przypadkach i na zasadach określonych w ustawie.

Artykuł 20

Zasady prawne wiążące sądy

- (a) Zasada prawna przyjęta przez sąd jest uwzględniana przez wszystkie sądy niższego szczebla.
- (b) Zasada prawna przyjęta przez Sąd Najwyższy wiąże wszystkie sądy z wyjątkiem Sądu Najwyższego.

Artykuł 21

Referendarz sądowy

Przy sądzie może działać referendarz sądowy, który może być sędzią.

Rozdział IV

PRZEPISY RÓŻNE

Artykuł 22

Ustawa, która nie może zostać naruszona
przez rozporządzenia nadzwyczajne

Rozporządzenia nadzwyczajne nie mogą zmieniać niniejszej Ustawy Zasadniczej, czasowo jej zawieszać, ani określać warunków jej stosowania.

Artykuł 23

Sprawy wymagające uregulowania w ustawie

Następujące sprawy wymagają uregulowania w ustawie:

- (1) tryb wyboru i kadencja członków Komisji do Spraw Powoływania Sędziów;

- (2) kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowisk sędziów poszczególnych szczebli;
- (3) zasady powoływania Prezesa Sądu Najwyższego, Zastępcy Prezesa Sądu Najwyższego oraz prezesów i wiceprezesów sądów okręgowych i sądów rejonowych;
- (4) przesłanki i procedury odwołania sędziego ze stanowiska;
- (5) zasady delegowania sędziego do innego sądu oraz przenoszenia sędziego na określony czas lub na stałe z miejscowości, w której zajmuje stanowisko, do innej miejscowości;
- (6) postępowanie w sprawie zawieszenia sędziego oraz postępowanie w sprawie odwołania od decyzji o zawieszeniu;
- (7) sprawy, które sądy poszczególnych szczebli rozpoznają w składzie jednego sędziego, w składzie trzech sędziów lub liczniejszym;
- (8) sposób wyznaczania sędziego lub sędziów do rozpoznawania poszczególnych spraw.

Artykuł 24

Sprawy wymagające uregulowania na podstawie ustawy

Następujące sprawy wymagają uregulowania na podstawie ustawy:

- (1) zasady administracji sądowej, ich stanowienie oraz odpowiedzialność za wprowadzenie ich w życie;
- (2) regulamin Komisji do Spraw Powoływania Sędziów;
- (3) tryb ustępowania sędziego ze stanowiska;
- (4) tryb powoływania oraz uprawnienia urzędników stanu cywilnego przy sądach;
- (5) liczba sędziów sądów poszczególnych szczebli i liczba sądów w poszczególnych miejscowościach.

USTAWA ZASADNICZA O KONTROLERZE PAŃSTWOWYM²⁰

Artykuł 1

Istota

Kontrola państwowa należy do zakresu działania Kontrolera Państwowego.

Artykuł 2

Kontrola państwowa

- (a) Kontroler Państwowy sprawuje kontrolę gospodarki, majątku, finansów, zobowiązań oraz działalności administracyjnej Państwa i resortów rządowych, wszelkich państwowych przedsiębiorstw, instytucji lub osób prawnych, władz lokalnych oraz organów i innych instytucji, które ustawa poddaje pod kontrolę Kontrolera Państwowego.
- (b) Kontroler Państwowy bada legalność działalności, rzetelność, przestrzeganie zasad dobrej administracji, wydajność oraz oszczędność jednostek kontrolowanych, a także wszelkie inne sprawy, których zbadanie uznaje za potrzebne.

Artykuł 3

Obowiązek udzielania informacji

Jednostka, w której Kontroler Państwowy przeprowadza kontrolę, przedstawia niezwłocznie na jego żądanie informacje, dokumenty, wyjaśnienia oraz wszelkie inne materiały, które uznał on za potrzebne do przeprowadzenia kontroli.

Artykuł 4

Skargi publiczne

Kontroler Państwowy rozpatruje skargi obywateli dotyczące jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych, zgodnie z ustawą oraz określonymi przez siebie zasadami; w tym charakterze Kontroler Państwowy podejmuje działania jako „Komisarz do Spraw Skarg Publicznych.”

²⁰ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1988 r.

Artykuł 5

Dodatkowe zadania

Kontroler Państwowy wykonuje dodatkowe zadania powierzone mu przez ustawę.

Artykuł 6

Odpowiedzialność przed Knesetem

W zakresie realizacji swoich zadań Kontroler Państwowy ponosi odpowiedzialność wyłącznie przed Knesetem i jest niezależny od Rządu.

Artykuł 7

Wybór i kadencja

- (a) Kontroler Państwowy jest wybierany przez Kneset w głosowaniu tajnym; tryb wyboru określa ustawa.
- (b) Kadencja Kontrolera Państwowego trwa pięć lat.
- (c) Kontroler Państwowy sprawuje urząd tylko przez jedną kadencję.

Artykuł 8

Wymagane kwalifikacje

Każdy obywatel Izraela, który zamieszkuje na terytorium Izraela, może kandydować na urząd Kontrolera Państwowego; ustawa może określić dodatkowe warunki, jakie musi spełniać osoba powoływana na ten urząd; osoba, która piastowała urząd Kontrolera Państwowego przez dwie kolejne kadencje, nie może kandydować na trzecią kolejną kadencję.

Artykuł 9

Ślubowanie

Osoba wybrana na Kontrolera Państwowego składa i podpisuje wobec Knesetu ślubowanie następującej treści:

„Zobowiązuję się, że będę wierny Państwu Izrael i jego prawom oraz że będę sumiennie wykonać swoje obowiązki jako Kontroler Państwowy.”

Artykuł 10

Budżet

Budżet Kontrolera Państwowego jest uchwalany na jego wniosek przez Komisję Finansów Knesetu i ogłaszany wraz z budżetem państwa.

Artykuł 11

Wynagrodzenie i inne świadczenia

Wynagrodzenie i inne świadczenia wypłacane osobie piastującej urząd Kontrolera Państwowego podczas trwania kadencji oraz po jej zakończeniu, a także, po jego śmierci, jego bliskim określa ustawa albo decyzja Knesetu lub komisji Knesetu wskazanej przez Kneset.

Artykuł 12

Kontakty z Knesetem i przedstawianie sprawozdań

- (a) Kontroler Państwowy utrzymuje kontakt z Knesetem na zasadach określonych w ustawie.
- (b) Kontroler Państwowy przedstawia sprawozdania i opinie w zakresie swoich zadań i podaje je do publicznej wiadomości na zasadach i w granicach określonych w ustawie.

Artykuł 13

Złożenie z urzędu

Kontroler Państwowy może zostać złożony z urzędu wyłącznie decyzją Knesetu podjętą większością dwóch trzecich głosujących; tryb złożenia z urzędu określa ustawa.

Artykuł 14

Osoba tymczasowo pełniąca obowiązki Kontrolera Państwowego

Jeżeli Kontroler Państwowy nie jest zdolny do pełnienia swoich obowiązków, powołuje się osobę tymczasowo pełniącą obowiązki Kontrolera Państwowego, w trybie określonym w ustawie i na czas w niej określony.

USTAWA ZASADNICZA O WOLNOŚCI ZAWODOWEJ²¹

Artykuł 1

Zasady podstawowe

Podstawowe prawa człowieka w Izraelu zasadzają się na uznaniu wartości istoty ludzkiej, świętości życia ludzkiego oraz zasady, że wszystkie osoby są wolne; prawa te powinny być urzeczywistniane w duchu zasad przyjętych w Deklaracji o Utworzeniu Państwa Izrael.

Artykuł 2

Cel

Celem niniejszej Ustawy Zasadniczej jest ochrona wolności zawodowej, tak aby utwierdzić w ustawie zasadniczej wartości Państwa Izrael jako państwa żydowskiego i demokratycznego.

Artykuł 3

Wolność zatrudnienia

Każdy obywatel Państwa Izrael oraz każda osoba zamieszkała na terytorium Izraela ma prawo wykonywania dowolnego zajęcia, zawodu lub działalności gospodarczej.

Artykuł 4

Ograniczenie wolności zawodowej

Wolność zawodowa może zostać ograniczona wyłącznie w niezbędnym zakresie przez ustawę zgodną z wartościami uznanymi w Państwie Izrael, wydaną w uzasadnionym celu, lub przez rozporządzenia wydane na podstawie wyraźnego upoważnienia takiej ustawy.

Artykuł 5

Stosowanie

Wszelkie władze państwowe mają obowiązek szanowania wolności zatrudnienia przysługującej obywatelom Państwa Izrael oraz osobom zamieszkałym w Izraelu.

²¹ Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1994 r. uchyliła Ustawę Zasadniczą o Wolności Zawodowej z 1992 r.

Artykuł 6

Stabilność Ustawy Zasadniczej

Rozporządzenia nadzwyczajne nie mogą zmieniać niniejszej Ustawy Zasadniczej, czasowo jej zawieszać ani określać warunków jej stosowania.

Artykuł 7

Sztywność Ustawy Zasadniczej

Niniejsza Ustawa Zasadnicza może zostać zmieniona wyłącznie przez ustawę zasadniczą przyjętą głosami większości członków Knesetu.

Artykuł 8

Skuteczność ustaw wprowadzających odstępstwa od niniejszej Ustawy Zasadniczej

- (a) Przepis ustawy, który narusza wolność zawodową, obowiązuje nawet wtedy, gdy nie jest zgodny z artykułem 4, jeżeli został zamieszczony w ustawie przyjętej głosami większości członków Knesetu i wyraźnie stwierdzającej, że obowiązuje ona bez względu na przepisy niniejszej Ustawy Zasadniczej; ustawa taka traci moc obowiązującą po upływie czterech lat od wejścia w życie, chyba że przewiduje krótszy okres obowiązywania.
- (b) Postanowień dotyczących utraty mocy obowiązującej w myśl ustępu (a) nie stosuje się do ustaw uchwalonych w ciągu jednego roku od dnia, w którym niniejsza Ustawa Zasadnicza weszła w życie.

Artykuł 9

Uchylenie

Niniejszym uchyła się Ustawę Zasadniczą o Wolności Zawodowej [z 1992 r.]

Artykuł 10

Przepis przejściowy

Przepisy wszelkich aktów normatywnych, które obowiązywały bezpośrednio przed wejściem w życie niniejszej Ustawy Zasadniczej lub Ustawy Zasadniczej uchylonej przez artykuł 9, zachowują moc obowiązującą do dnia 14 marca 2002 roku, chyba że zostaną uchylone wcześ-

niej; przepisy te są interpretowane w duchu przepisów niniejszej Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 11

Zmiana Ustawy Zasadniczej o Godności Ludzkiej i Wolności

[Art. 11 wprowadza poprawki do Ustawy zasadniczej o Godności Ludzkiej i Wolności. Poprawki te zostały uwzględnione w tekście ustawy]

BIBLIOTEKA
SEJMOWA

USTAWA ZASADNICZA O GODNOŚCI LUDZKIEJ I WOLNOŚCI²²

Artykuł 1

Zasady podstawowe

Podstawowe prawa człowieka w Izraelu zasadzają się na uznaniu wartości istoty ludzkiej, świętości życia ludzkiego oraz zasady, że wszystkie osoby są wolne; prawa te powinny być urzeczywistniane w duchu zasad przyjętych w Deklaracji o Utworzeniu Państwa Izrael.

Artykuł 1A

Cel

Celem niniejszej Ustawy Zasadniczej jest ochrona godności ludzkiej i wolności, tak aby utwierdzić w ustawie zasadniczej wartości Państwa Izrael jako państwa żydowskiego i demokratycznego.

Artykuł 2

Nienaruszalność życia, integralności fizycznej i godności

Życie, integralność fizyczna i godność każdej osoby są nienaruszalne.

Artykuł 3

Ochrona własności

Własność każdej osoby jest nienaruszalna.

Artykuł 4

Ochrona życia, integralności fizycznej i godności

Każda osoba ma prawo do ochrony życia, integralności fizycznej i godności.

Artykuł 5

Wolność osobista

Niedopuszczalne jest pozbawienie lub ograniczenie wolności osoby przez aresztowanie, ekstradycję lub w inny sposób.

²² Ustawa Zasadnicza ustanowiona w 1994 r.

Artykuł 6

Opuszczanie Izraela i wjazd do Izraela

- (a) Każda osoba ma prawo opuścić Izrael.
- (b) Każdy obywatel Izraela ma prawo powrotu do kraju z zagranicy.

Artykuł 7

Prywatność

- (a) Każda osoba ma prawo do ochrony prywatności i intymności swojego życia.
- (b) Niedopuszczalne jest wkroczenie na teren prywatny należący do osoby, która nie wyraziła na to zgody.
- (c) Nie przeprowadza się przeszukania osoby, ani terenu prywatnego i rzeczy należących do danej osoby.
- (d) Niedopuszczalne jest naruszenie tajemnicy wypowiedzi ustnych osoby, jej pism i zapisków.

Artykuł 8

Ograniczenie praw

Prawa zagwarantowane w niniejszej Ustawie Zasadniczej mogą zostać ograniczone wyłącznie w niezbędnym zakresie przez ustawę zgodną z wartościami uznanymi w Państwie Izrael, wydaną w uzasadnionym celu, lub przez rozporządzenia wydane na podstawie wyraźnego upoważnienia takiej ustawy.

Artykuł 9

Zastrzeżenie dotyczące sił bezpieczeństwa

Prawa zagwarantowane w niniejszej ustawie, przysługujące osobom odbywającym służbę w Obronnych Siłach Zbrojnych Izraela, Policji Izraelskiej, Służbie Więziennej lub innych służbach bezpieczeństwa państwa nie mogą zostać ograniczone lub obwarowane określonymi warunkami inaczej niż w drodze ustawy i w zakresie nie szerszym, niż wymaga tego istota i charakter służby.

Artykuł 10

Obowiązywanie aktów normatywnych

Niniejsza Ustawa Zasadnicza nie narusza obowiązywania aktów normatywnych obowiązujących przed jej wejściem w życie.

Artykuł 10

Obowiązywanie aktów normatywnych

Niniejsza Ustawa Zasadnicza nie narusza obowiązywania aktów normatywnych obowiązujących przed jej wejściem w życie.

Artykuł 11

Stosowanie

Wszelkie władze państwowe mają obowiązek przestrzegania praw zagwarantowanych w niniejszej Ustawie Zasadniczej.

Artykuł 12

Stabilność Ustawy Zasadniczej

Rozporządzenia nadzwyczajne nie mogą zmieniać niniejszej Ustawy Zasadniczej, czasowo jej zawieszać ani określać warunków jej stosowania; jednakże, jeżeli zachodzi stan zagrożenia państwa, ogłoszony na podstawie artykułu 9 Dekretu o Prawie i Administracji z roku 5708 — 1948, na podstawie wymienionego artykułu mogą zostać wydane rozporządzenia nadzwyczajne, które znoszą lub ograniczają prawa zagwarantowane w niniejszej Ustawie Zasadniczej pod warunkiem, że takie zniesienie lub ograniczenie praw zostało wprowadzone w uzasadnionym celu, na niezbędny okres i w niezbędnym zakresie.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. Powstanie Państwa Izrael	3
2. Podstawowe informacje o Państwie Izrael	8
3. Ustawy zasadnicze Państwa Izrael	9
4. Izrael jako państwo żydowskie	13
5. Ogólna charakterystyka systemu rządowego	16
6. System wyborczy	17
7. Parlament	19
8. Rząd	22
9. Prezydent Państwa	24
10. Władza sądownicza	25
11. Inne organy stojące na straży praworządności	27
12. Stan nadzwyczajny	28
13. Prawa człowieka	30
14. System partyjny	32
Wybrana literatura	35
USTAWY ZASADNICZE PAŃSTWA IZRAEL	37
Deklaracja niepodległości Państwa Izrael	39
Ustawa Zasadnicza o Knesecie	43
Ustawa Zasadnicza o gruntach izraelskich	56
Ustawa Zasadnicza o Prezydencie Państwa	57
Ustawa Zasadnicza o Rządzie	65
Ustawa Zasadnicza o gospodarce finansowej państwa	89
Ustawa Zasadnicza o siłach zbrojnych	92
Ustawa Zasadnicza o Jerozolimie, stolicy Izraela	93
Ustawa Zasadnicza o sądownictwie	94
Ustawa Zasadnicza o Kontrolerze Państwowym	101
Ustawa Zasadnicza o wolności zawodowej	104
Ustawa Zasadnicza o godności ludzkiej i wolności	107

BIBLIOTEKA
SEJMOWA

KANCELARIA SEJMU

Opracowanie techniczne, druk i oprawa: Wydawnictwo Sejmowe

Arkuszy wydawniczych 5,75. Arkuszy drukarskich 7

Wydanie pierwsze

Warszawa 2001